

Znajdź biegłego

Informacje dotyczące wyszukiwania biegłych w krajach UE.

Biegły jest osobą wyznaczoną przez sąd lub strony, która służy wiedzą fachową w danej dziedzinie w postępowaniu sądowym. Odpowiada on przed sądem, nawet jeżeli wyznaczyły go strony.

Zazwyczaj obowiązki i zakres odpowiedzialności biegłych określają przepisy krajowe. W większości krajów przewidziano pewne wymogi (w zakresie wykształcenia, szkolenia lub certyfikacji) dla osób, które chcą występować w charakterze biegłego w postępowaniu sądowym. Jak dotąd państwa członkowskie nie zawarły żadnego porozumienia w sprawie wspólnych wymogów dla biegłych (sądowych), a krajowe nomenklatury znacznie się między sobą różnią.

Jest wiele rodzajów biegłych:

- biegły występujący w charakterze świadka, który interpretuje fakty lub wyraża opinię w oparciu o posiadaną fachową wiedzę techniczną lub w oparciu o doświadczenie w celu doprecyzowania argumentów stron;
- rzeczoznawca, który sporządza opinie w kwestiach technicznych lub naukowych;
- specjalista prawnik, który udziela porad w sprawie przepisów, praktyk i praw mających zastosowanie do prawa obcego;
- inni biegli.

Arkusze informacyjne o biegłych i wiedzy fachowej w poszczególnych krajach obejmują informacje na temat istniejących krajowych wykazów i rejestrów biegłych, wymogów, które biegli muszą spełniać, wynagrodzenia i odpowiedzialności biegłych, a także prowadzenia postępowań z ich udziałem.

Informacje na temat poszczególnych krajów zostały opracowane przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#) w ramach projektu „Znajdź biegłego”, finansowanego ze środków programu „Sprawiedliwość” Komisji Europejskiej.

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Ostatnia aktualizacja: 22/09/2020

Znajdź biegłego - Dania

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Danii wyróżnia się kilka rodzajów biegłych, a tryb ich wyznaczania, przebieg postępowań z ich udziałem oraz to, czy prowadzi się ich wykaz/rejestr, zależy od rodzaju biegłego.

Rodzaje biegłych:

- Biegły asesor
- Asesor przy trybunale ds. najmów
- Biegły ds. dzieci
- Biegły rzeczoznawca
- Biegły ds. technicznych w sprawach o niskiej wartości przedmiotu sporu

Stowarzyszenia również mogą dzielić się wiedzą fachową w określonych dziedzinach.

W niektórych przypadkach sąd może znaleźć biegłego w wewnętrznej bazie danych dostępnej dla wszystkich sądów w Danii. Choć procedura wyznaczania poszczególnych biegłych może być różna, każdy biegły musi się cieszyć nieposzlakowaną opinią. Aby zapewnić przejrzystość, wykaz/rejestr tych biegłych publikuje się również niekiedy na stronach internetowych sądów duńskich.

W innych przypadkach sąd może wyznaczyć dowolną osobę, którą uzna za odpowiednią i kompetentną. W tym kontekście niektóre organizacje publiczne prowadzą rejestry biegłych, spośród których sąd może wybierać biegłych, w przypadku gdy kwestia będąca przedmiotem rozpoznania wchodzi w zakres kompetencji danej organizacji, np. kwestia z zakresu kryminalistyki. W przypadku braku wykazu i za zgodą obydwu stron sąd wyznacza na biegłego osobę, którą uznaje za kompetentną. Biegłym może być wyłącznie osoba o nieposzlakowanej opinii.

II. Kwalifikacje biegłego

Nie ustanowiono żadnych wymogów dotyczących kwalifikacji biegłego. Sąd nie jest związany treścią opinii biegłego i może dokonać jej swobodnej oceny. To samo dotyczy również oceny wartości dowodowej konkretnego dowodu. Przy rozpoznawaniu wniosków osób, które chciałyby pełnić funkcję biegłych w sprawach o niskiej wartości przedmiotu sporu, duński Urząd Administracji Sądowej zasięga opinii odpowiednich organizacji branżowych i występuje o zaświadczenie z rejestru karnego. Poza tą konkretną sytuacją nie przewidziano żadnych innych wymogów związanych z wykształceniem ani doświadczeniem zawodowym biegłych.

III. Wynagrodzenie biegłego

Wysokość wynagrodzenia zależy od tego, jakiego rodzaju biegłego wyznaczono w sprawie.

Stawki wynagrodzenia **biegłego asesora, asesora przy trybunale ds. najmów i biegłego ds. dzieci** są z góry określone, przy czym warunki wypłaty wynagrodzenia reguluje duński Urząd Administracji Sądowej (art. 93 ustawy o wymiarze sprawiedliwości i art. 172 ustawy o służbach socjalnych).

Jeżeli w postępowaniu cywilnym zachodzi konieczność zasięgnięcia **opinii biegłego**, np. sporządzenia ekspertyzy, stawki wynagrodzenia biegłego nie są ustalone w przepisach ani nie podlegają ograniczeniom. Wynagrodzenia takiego biegłego nie można wypłacić z góry. Sąd ustala kwotę wynagrodzenia należnego wyznaczonemu biegłemu za sporządzenie ekspertyzy i stawienie się przed sądem, jak również tytułem zwrotu wszelkich poniesionych wydatków. Przed podjęciem decyzji w tej kwestii sąd zasięga opinii stron. Jednocześnie sąd określa sposób podziału obciążenia tą kwotą między strony (art. 208 ustawy o wymiarze sprawiedliwości).

Strona, która zwróciła się do sądu o wydanie opinii biegłego, oraz pełnomocnik procesowy strony są zobowiązani do pokrycia poniesionych kosztów. Strona przeciwna i jej pełnomocnik procesowy są jednak również odpowiedzialni za pokrycie części kosztów, które są związane z udzieleniem odpowiedzi na zadane przez nich pytania. Strona, która wystąpiła o wezwanie biegłego na rozprawę, odpowiada za pokrycie kosztów w tym zakresie. Sąd może nakazać stronom wniesienie zabezpieczenia na poczet kosztów sporządzenia żądanej opinii biegłego (art. 208 ustawy o wymiarze sprawiedliwości).

W postępowaniu karnym obowiązują zbliżone przepisy dotyczące opinii biegłych (z zastrzeżeniem koniecznych zmian) (art. 210 ustawy o wymiarze sprawiedliwości).

Jeżeli chodzi o biegłych ds. technicznych w **sprawach o niskiej wartości przedmiotu sporu**, mają oni obowiązek przedstawić szacunki przewidywanych kosztów i nie mogą udzielać odpowiedzi na pytania techniczne przed ustaleniem wynagrodzenia. Strony muszą następnie ustosunkować się do szacunków kosztów przygotowanych przez biegłych. Co istotne, w sytuacji, w której strony nie będą w stanie wnieść zabezpieczenia na poczet kosztów, sąd może postanowić o kontynuowaniu postępowania bez opinii biegłego. Duński Urząd Administracji Sądowej określa zasady obowiązujące w tym zakresie (art. 404 ustawy o wymiarze sprawiedliwości).

IV. Odpowiedzialność biegłego

Nie przyjęto żadnych przepisów szczególnych dotyczących odpowiedzialności biegłego. Biegły musi przestrzegać regulaminu zawodowego, który określa jego specjalizację oraz wymóg zachowania bezstronności i tajemnicy zawodowej. Kwestie związane z odpowiedzialnością biegłych regulują zatem ogólne przepisy dotyczące czynów niedozwolonych/zobowiązań umownych. W przepisach tych nie ustanowiono żadnego górnego pułapu odpowiedzialności.

Biegły, który narusza przepisy regulaminu zawodowego, może zostać wyłączony, wysokość jego wynagrodzenia może zostać obniżona lub może wręcz zostać pociągnięty do odpowiedzialności z tego tytułu.

Biegłemu, który dopuści się zachowań przestępnych przy wykonywaniu powierzonych mu czynności, mogą zostać postawione zarzuty karne.

Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Przepisy dotyczące postępowań z udziałem biegłych można znaleźć w różnych aktach prawnych, a ich treść zależy od rodzaju biegłego biorącego udział w postępowaniu. Większość tych przepisów zawiera jednak ustawa o wymiarze sprawiedliwości (wersja skonsolidowana ustawy nr 1284 z dnia 14 listopada 2018 r.). Jeżeli chodzi o biegłych ds. dzieci, stosowne przepisy zawiera ustawa o służbach socjalnych.

Fragmety ustawy o wymiarze sprawiedliwości przetłumaczono na język angielski.

1. Wyznaczenie biegłego

W sprawach cywilnych biegły może zostać wyznaczony przez sąd lub przez strony. Strona może zwrócić się do sądu o zlecenie biegłemu sporządzenia opinii dotyczącej jednej lub większej liczby kwestii.

W sprawach karnych o konieczności sporządzenia opinii biegłego postanawia sąd na wniosek oskarżonego lub prokuratury. Zarówno oskarżony, jak i prokuratura mogą wzywać biegłych w charakterze świadków.

Biegli mają obowiązek zgłosić wszelkie przypadki konfliktu interesów względem strony.

W sprawach o niskiej wartości przedmiotu sporu (sprawach pozbawionych wartości gospodarczej lub sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 5 000 koron duńskich) sędzia może zarządzić sporządzenie opinii biegłego. Biegłych, którzy wydają opinie w sprawach o niskiej wartości przedmiotu sporu, wyznacza duński Urząd Administracji Sądowej.

a) Wyznaczenie przez sąd

Przewodniczący składu sędziowskiego/sąd wyznacza biegłych asesorów itp. w sprawie, jeżeli stwierdzi, że ich wiedza fachowa jest niezbędna. Przewodniczący składu sędziowskiego wybiera biegłego asesora z odpowiedniego wykazu/rejestru lub z odpowiedniej bazy danych, ale w niektórych przypadkach może również wyznaczyć go w innym trybie. Zanim przewodniczący składu sędziowskiego/sąd postanowi o wyznaczeniu biegłego, strony mogą ustosunkować się do takiego postanowienia.

W sprawach, w których z wnioskiem o wydanie opinii biegłego występują strony, mogą one wyznaczyć biegłego, ale sąd nie jest związany ich decyzją. Jeżeli strony osiągną porozumienie w kwestii nazwiska biegłego, sąd zasadniczo wyznaczy tę osobę na biegłego (mimo że decyzja stron nie jest dla niego wiążąca). Jeżeli biegłego wyznacza sąd, powinien przekazać stronom dane osoby, którą zamierza wyznaczyć, i umożliwić im zgłoszenie uwag. W przypadku ustanowienia wykazu/rejestru biegłych sąd lub strony z reguły wskazują biegłego z takiego wykazu/rejestru, chociaż nie są do tego zobowiązane.

b) Wyznaczenie przez strony

Jeżeli strony chcą wyznaczyć biegłego, aby wydał opinię, muszą postępować zgodnie ze ściśle określoną procedurą: strony zwracające się o wydanie opinii biegłego w sprawach cywilnych muszą każdorazowo wystąpić do sądu z pisemnym wnioskiem w tej sprawie. Wniosek musi zawierać informacje dotyczące celu i przedmiotu opinii biegłego.

Jeżeli sąd wyrazi zgodę, strony są zobowiązane przedstawić sądowi swoje pytania. Po otrzymaniu pytań sąd wyznacza jednego biegłego lub większą ich liczbę. Jak wskazano powyżej, strony mogą również wyznaczyć biegłego, ale sąd nie jest związany ich wskazaniem.

2. Procedura

a) Postępowanie cywilne

Tryb postępowania zależy od tego, jakiego rodzaju biegłego wyznaczono w danej sprawie. Niekiedy biegłego wzywa się na rozprawę sądową w celu zadania mu pytań dotyczących przedmiotu sporu, np. wyznaczenie biegłego ds. dzieci w sprawach z zakresu prawa rodzinnego, wydanie opinii biegłego w kwestiach technicznych, natomiast w innych przypadkach biegły jest zobowiązany wyłącznie do sporządzenia pisemnej opinii. Zdarza się również, że biegły pełni funkcję zbliżoną do funkcji sędziego i uczestniczy w naradzie sędziowskiej.

Poniżej przedstawiono dwa przykłady:

Biegły asesor wyznaczony przez przewodniczącego składu sędziowskiego/sąd w danej sprawie, w której jego wiedzę fachową uznano za niezbędną, pełni funkcję zbliżoną do funkcji sędziego (dysponującego wiedzą fachową w ściśle określonej dziedzinie) i uczestniczy w naradzie sędziowskiej. W sprawach na gruncie prawa rodzinnego sąd korzysta ze wsparcia biegłych ds. dzieci.

W sprawach, w których opinia biegłego jest istotna do rozstrzygnięcia kwestii spornej, biegły musi odpowiedzieć na pytania zadane przez sąd w pisemnej opinii przedkładanej sądowi. Biegły musi poinformować strony o czasie i miejscu dokonania oględzin. Jeżeli opinia biegłego zawiera braki, sąd może polecić biegłemu ponowne dokonanie oględzin lub uzupełnienie opinii dodatkowym sprawozdaniem przygotowanym na piśmie. Nie opracowano żadnych szablonów opinii biegłego. Sąd nie monitoruje działalności biegłego. Po przedstawieniu opinii przez biegłego strony mogą zadawać mu dodatkowe pytania, o ile sąd wyrazi na to zgodę. Następnie sąd podejmuje decyzję w kwestii tego, czy biegły powinien udzielić odpowiedzi na takie dodatkowe pytania w formie pisemnego sprawozdania uzupełniającego, czy też w formie ustnej w trakcie rozprawy. Biegły może zostać również wezwany do stawienia się na rozprawie sądowej w celu udzielenia odpowiedzi na pytania dotyczące wydanej przez siebie opinii.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego przedstawioną na piśmie lub ustnie w toku rozprawy. Niezależnie od sytuacji opinia biegłego nigdy nie jest wiążąca dla sądu.

b) Inne postępowania

W sprawach karnych dopuszcza się również możliwość wyznaczania biegłych w charakterze świadków. W takiej sytuacji biegli otrzymują wezwanie i zazwyczaj uczestniczą w rozprawie.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 09/09/2020

Znajdź biegłego - Niemcy

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Niemczech dostępne są rozbudowane rejestry biegłych. Obejmują one około 200–300 różnych dziedzin specjalizacji.

- Biegłych certyfikowanych przez izby handlowe i przemysłowe można znaleźć [tutaj](#).
- Biegłych certyfikowanych przez izby rzemieślnicze można znaleźć [tutaj](#).
- Biegłych certyfikowanych przez izby rolnicze można znaleźć [na regionalnych stronach internetowych izb rolniczych](#).
- Biegłych certyfikowanych przez izby architektów można znaleźć [na regionalnych stronach internetowych izb architektów](#).
- Informacje na temat biegłych certyfikowanych przez izby inżynierów i rejestrów tych biegłych można znaleźć [tutaj](#).
- Biegłych certyfikowanych przez izbę księgowych można znaleźć [tutaj](#).
- Inna baza danych znajduje się na stronie <https://www.bvs-ev.de/sachverstaendigenverzeichnis/> i prowadzi ją Stowarzyszenie Biegłych Przysięgłych.
- Biegli lekarze nie muszą otrzymać certyfikacji. Biegłych lekarzy można znaleźć w wykazach, które publikuje się na regionalnych stronach internetowych stowarzyszeń lekarzy.

W praktyce sądy najczęściej wyznaczają biegłego figurującego w rejestrze. Jeżeli biegły spełnia odpowiednie warunki, zostaje automatycznie wpisany do rejestru. Za niezwłoczną aktualizację rejestrów odpowiadają państwowe izby rejestracyjne.

Poniżej przedstawiono najważniejsze przepisy mające zastosowanie do biegłych sądowych w Niemczech:

- [§§ 401 i nast. ZPO](#) (kodeks postępowania cywilnego);
- § 36 ustawy regulującej handel;

- § 91 ustawy regulującej rzemiosło;
- kodeks postępowania administracyjnego;
- kodeks postępowania karnego;
- [☞ kodeks praktyki izb.](#)

II. Kwalifikacje biegłego

Biegłym wpisanym do rejestru może zostać osoba, która ma szczególnie wysokie kwalifikacje w swojej dziedzinie specjalizacji. Aby uzyskać wpis do rejestru biegłych, kandydat musi mieć odpowiednie doświadczenie zawodowe. Wiedzę fachową należy wykazać poprzez przedłożenie właściwych dokumentów, które potwierdzają doświadczenie biegłego (np. CV, kopie dokumentów potwierdzających wszelkie istotne kwalifikacje akademickie i zawodowe, dokumenty potwierdzające doświadczenie zawodowe, listy referencyjne, sprawozdania, dokumenty potwierdzające odbyte szkolenia). Izby przemysłowe i handlowe/izby rzemieśnicze oraz izby architektów i inżynierów przeprowadzają również egzaminy. Poza kwalifikacjami, odbyciem dalszego kształcenia i doświadczeniem należy wykazać niezależność i uczciwość.

Uznani biegli są zwykle certyfikowani i wpisywani do rejestru na okres pięciu lat. Przed zakończeniem takiego pięcioletniego okresu mają obowiązek wykazać swoje kompetencje, uczciwość i kwalifikacje, aby uzyskać ponowną certyfikację i wpis do rejestru na kolejnych pięć lat (odbywa się to np. w drodze weryfikacji i oceny sprawozdań, które należy złożyć na nowy pięcioletni okres ważności rejestracji). Szkolenia dla biegłych zapewniają właściwe organy. Jeżeli biegły nie stosuje się do właściwych przepisów lub nie aktualizuje swoich umiejętności, izby mogą go wykreślić z rejestru.

III. Wynagrodzenie biegłego

W sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych wynagrodzenie oblicza się na podstawie [☞ niemieckiej ustawy o wynagrodzeniach i świadczeniach w systemie sądownictwa \(JVEG\)](#).

Biegły może zwrócić się o wypłatę zaliczki oraz o płatność na rachunek.

Jeżeli biegły przeprowadza czynności poza sądem, jego wynagrodzenie zależy od konkretnej umowy w sprawie rekompensaty.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegły ponosi odpowiedzialność za wydanie błędnej opinii – bez względu na to, czy zlecił ją osoba fizyczna, czy też zlecił ją sąd. Jeżeli biegły wyznaczony przez sąd wydał błędną opinię umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, a sąd oparł swoje orzeczenie na tej błędnej opinii, strona, która poniosła z tego tytułu szkodę, może wytoczyć powództwo o odszkodowanie /zadośćuczynienie za tę szkodę (§ 839a BGB).

Jeżeli biegły przeprowadza czynności poza sądem, zastosowanie mają przepisy ogólne dotyczące odpowiedzialności (umownej).

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

1. Wyznaczenie biegłego

Biegłego wyznacza sąd. Strony postępowania mają jednak prawo przedstawiać propozycje osób, które ich zdaniem sąd powinien wyznaczyć na biegłego.

a) Wyznaczenie przez sąd

Sąd korzysta zwykle z wykazu lub rejestru biegłych. Sąd może również wyznaczyć biegłego, którego uzna za odpowiedniego i kompetentnego. Biegły wyznaczony przez sąd to biegły, którego sąd wyznaczył i stosownie pouczył. Jego głównym zadaniem jest wsparcie sądu wiedzą fachową.

b) Wyznaczenie przez strony

Jeżeli strony uzgodnią wyznaczenie określonych osób na biegłych, sąd ma obowiązek zastosować się do ich ustaleń, ale może ograniczyć wybór stron do określonej liczby osób.

Jeżeli strona chce samodzielnie wyznaczyć biegłego, aby stanowić dla niej wsparcie, biegłego takiego nie traktuje się jako biegłego sądowego, lecz jako biegłego prywatnego.

2. Postępowania

a) Postępowanie cywilne

Sąd ma obowiązek uzasadnić wydane orzeczenie i – jeżeli przy jego wydawaniu korzysta z opinii biegłego – odnieść się do ustaleń poczynionych przez biegłego. Opinia biegłego nie jest wiążąca dla sądu, ale często ma istotne znaczenie dla treści orzeczenia. W przypadku oględzin na miejscu biegły ma obowiązek skontaktować się z wszystkimi stronami. Jeżeli na przykład biegły potrzebuje od stron więcej informacji, odpowiednie czynności w tym celu podejmuje co do zasady sąd.

(i) Opinia biegłego

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego wyznaczonego przez sąd, składając stosowne oświadczenia lub zlecając sporządzenie opinii prywatnemu biegłemu i przedkładając ją sądowi jako opinię przeciwną.

(ii) Rozprawa sądowa

W celu przeprowadzenia dowodu przed rozpoczęciem postępowania sądowego można przeprowadzić niezależne postępowanie dowodowe (*selbständiges Beweisverfahren*). W tym kontekście biegłego można powołać przed rozpoczęciem postępowania głównego. Zakres tego postępowania obejmuje wyłącznie zabezpieczenie dowodów do celów późniejszego postępowania sądowego lub w celu uniknięcia wniesienia pozwu.

Rozprawa sądowa odbywa się zgodnie z kodeksem postępowania i przepisami procesowymi. Biegły ma obowiązek odpowiedzieć na pytania w sposób obiektywny, zrozumiały i spójny. Zgodnie z niemieckim prawem procesowym strona przeciwna nie przesłuchuje biegłego, jednak pytania mogą mu zadawać nie tylko sędzia, ale również strony postępowania.

b) Inne postępowania

W postępowaniu karnym sąd powinien wyznaczyć biegłego figurującego w uznanym rejestrze biegłych sądowych; zgodnie z § 73 ust. 2 StPO sąd może wybrać inną osobę wyłącznie wówczas, gdy uzasadniają to wyjątkowe okoliczności. Sąd może wyznaczyć kierunek czynności biegłego. Pozostałe zasady zawarte są w [kodeksie postępowania karnego](#).

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 22/09/2020

Znajdź biegłego - Estonia

I. Wykazy i rejestry biegłych

Zgodnie z estońską ustawą o badaniach kryminalistycznych biegły to osoba dzieląca się swoją wiedzą fachową z dziedziny prawa lub z innych dziedzin w sprawach, w których jest to dopuszczalne na mocy przepisów. Niektórzy biegli są zatrudnieni przez instytucje państwowe („biegli z zakresu kryminalistyki”), podczas gdy inni figurują w wykazie biegłych prowadzonym przez odpowiednią instytucję.

W Estonii funkcjonują oficjalne wykazy biegłych. Wykazy te są ogólnodostępne. Można pobrać je lub zapoznać się z nimi [tutaj](#) i [tutaj](#).

Za aktualizowanie tych wykazów odpowiada Estoński Instytut Nauk Sądowych, pełniący funkcję krajowego laboratorium sądowego. Osoba spełniająca wymogi określone w § 6 ust. 1 pkt 1–3 oraz § 6 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o badaniach kryminalistycznych zostaje wpisana do drugiego z powyższych wykazów.

II. Kwalifikacje biegłego

W ustawie o badaniach kryminalistycznych ustanowiono minimalne wymogi, które należy spełnić, aby uzyskać status biegłego z zakresu kryminalistyki. Kompetencje biegłego z zakresu kryminalistyki nabywa się w drodze szkolenia.

Uniwersytet w Tartu oferuje szkolenia dla lekarzy sądowych w formie czteroletniego programu rezydenckiego w dziedzinie medycyny sądowej. Rezydenci nabywają kompetencje zawodowe w EFSI – jednym z ośrodków szkoleniowych Uniwersytetu w Tartu.

W Estonii nie funkcjonuje żadna inna instytucja oświatowa zajmująca się kształceniem biegłych z zakresu kryminalistyki w pozostałych dziedzinach nauk sądowych. Biegli są szkoleni w EFSI pod kierunkiem doświadczonych specjalistów. W większości przypadków szkolenie trwa 2 lata. Plan szkolenia obejmuje zarówno zagadnienia ogólne, jak i zagadnienia szczegółowe – jego celem jest zagwarantowanie, aby biegły nabył wszystkie niezbędne kompetencje zawodowe. Plan szkolenia sporządza się z uwzględnieniem specyficznego charakteru danej dziedziny wiedzy, biorąc pod uwagę również specjalistyczną wiedzę akademicką kandydata na biegłego, jak również jego wcześniejsze doświadczenie zawodowe.

Jeżeli pracownik spełnia wymogi przewidziane dla biegłego z zakresu kryminalistyki w ustawie o badaniach kryminalistycznych, ukończył odpowiednie szkolenie i zgromadził doświadczenie wystarczające do tego, by wydawać niezależne opinie, można przyznać mu status biegłego z zakresu kryminalistyki. Wykonywanie zawodu biegłego z zakresu kryminalistyki można rozpocząć po złożeniu przysięgi, o której mowa w ustawie o badaniach kryminalistycznych.

III. Wynagrodzenie biegłego

Kwestie związane z pokrywaniem kosztów analiz sądowych opisano w rozdziale 5 ustawy o badaniach kryminalistycznych. Koszty analiz przeprowadzanych przez państwową instytucję kryminalistyczną pokrywa się z uchwalanego corocznie budżetu państwa. Dokładne stawki wynagrodzenia za przeprowadzenie poszczególnych rodzajów analiz określono w § 26 ustawy o badaniach kryminalistycznych.

Nie przewidziano żadnej szczególnej metody wynagradzania biegłych. W większości przypadków biegły ma obowiązek przedstawić wycenę, zanim zostanie wyznaczony. W przepisach prawa procesowego przewidziano również możliwość zwrotu wydatków poniesionych przez biegłego.

Koszty analizy obejmują wszystkie koszty poniesione w ramach analizy, uwzględniając koszty związane z zaangażowaniem dodatkowych biegłych lub instytucji. Koszty pozasądowego postępowania z udziałem biegłego sądowego można uwzględnić w kosztach procesowych.

Biegły może otrzymać zaliczkę na poczet kosztów.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegły ma obowiązek poinformować każdą stronę biorącą udział w postępowaniu o rozpoczęciu badania. Świadome wydanie fałszywej opinii przez biegłego stanowi przestępstwo w świetle § 321 kodeksu karnego.

Biegłego pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Ponadto przyjęto szczegółowe przepisy prawa karnego dotyczące odpowiedzialności biegłego: Fałszywe oskarżenie: 1) Świadome sformułowanie fałszywych oskarżeń dotyczących zlecenia popełnienia przestępstwa przez inną osobę jest zagrożone karą grzywny lub pozbawienia wolności do jednego roku. 2) Jeżeli temu samemu czynowi towarzyszyło również fałszerstwo dowodów, czyn taki jest zagrożony karą grzywny lub pozbawienia wolności do lat pięciu.

Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Przepisy dotyczące postępowań z udziałem biegłego w Estonii można znaleźć w następujących aktach prawnych:

- [Riigi Teataja](#)
- [kodeks postępowania karnego](#)
- [kodeks postępowania cywilnego](#)
- [ustawa o badaniach kryminalistycznych](#)

W postępowaniu cywilnym i administracyjnym obowiązuje taka sama procedura wyznaczania biegłych. W postępowaniu karnym biegłego z zakresu kryminalistyki wyznacza się po złożeniu do EFSI wniosku o udzielenie wsparcia prokuratorowi lub, w stosownych przypadkach, sądowi.

Tytuł zawodowy biegłego nie podlega ochronie prawnej w Estonii. Ponad 70% postępowań karnych, 30% postępowań cywilnych i 10% postępowań administracyjnych odbywa się z udziałem biegłych.

V.1. Wyznaczenie biegłego

Biegłego może wyznaczyć sąd, a w niektórych przypadkach mogą go również wyznaczyć strony. Biegłego można również wyznaczyć na potrzeby postępowania przedsądowego lub przygotowawczego. Nie jest konieczne wyznaczenie biegłego wpisanego do jednego z wyżej wymienionych wykazów. W postępowaniu karnym policja (organ dochodzeniowy) lub prokurator mogą wyznaczyć biegłego na etapie postępowania przygotowawczego.

Jeżeli strony nie wyznały biegłego lub jeżeli nie udało im się osiągnąć porozumienia w kwestii tego, którego biegłego wyznaczyć, lub jeżeli opinię biegłego przedstawiono przed rozprawą, biegłego może wyznaczyć sąd. W sprawach cywilnych strony muszą wnieść depozyt na poczet kosztów wydania opinii biegłego przed jego wyznaczeniem. Strony mogą przedstawić swoje propozycje kandydatów na biegłego, ale takie propozycje nie są wiążące dla sądu.

Nie ma istotnych różnic między trybem wyznaczania biegłego przez różne sądy i w ramach różnych dziedzin funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Na biegłych wyznaczanych przez sądy spoczywa zobowiązanie prawne do zgłaszania wszelkich przypadków konfliktu interesów.

V.2. Procedura

Postępowanie cywilne

Na biegłym spoczywa ogólne zobowiązanie do starannego, wyczerpującego i obiektywnego wywiązania się z powierzonych mu obowiązków oraz do zagwarantowania, aby wydawane przez niego opinie miały uzasadnienie naukowe. Dotyczy to wszystkich rodzajów postępowań sądowych.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego, składając stosowne oświadczenie lub przedstawiając opinię przeciwną.

Sąd nie jest związany treścią opinii biegłego. Sąd może postąpić zgodnie z treścią opinii biegłego nawet wówczas, gdy jedna ze stron zakwestionowała tę opinię w toku postępowania.

Ponieważ jednak opinia biegłego stanowi zaledwie jeden z wielu dowodów, sąd bada jej wartość dowodową w zestawieniu z innymi dowodami.

Nie przewidziano żadnej procedury, w ramach której biegli mogliby spotkać się przed rozprawą lub zostać przesłuchani przez stronę przeciwną.

Biegły może kontaktować się ze stronami w toku postępowania, jeżeli potrzebuje dodatkowych informacji.

1. Opinia biegłego

W Estonii opinia biegłego może być przedstawiona na piśmie, a niekiedy również ustnie. Z wyjątkiem postępowania karnego biegły nie musi przestrzegać żadnej określonej procedury przy sporządzaniu swojej opinii.

W ostatecznej wersji opinii biegły jest zobowiązany odnieść się do argumentów stron. Jeżeli strony wystąpią o sporządzenie dodatkowej opinii z uwagi na braki w pierwotnej opinii, sąd może nakazać sporządzenie takiej dodatkowej opinii. W przypadku dwuznaczności, sprzeczności lub niedostatecznie wyczerpującego charakteru opinii biegłego, których nie da się wyeliminować poprzez zadanie dodatkowych pytań, sąd może zlecić ponowne zbadanie przedmiotowej kwestii. Takie ponowne badanie przeprowadza ten sam lub inny biegły.

2. Rozprawa sądowa

Biegli nie biorą udziału w posiedzeniu wstępnym, ale są wzywani na rozprawy w celu udzielenia odpowiedzi na pytania zadawane przez sąd albo przez strony. Przesłuchiwanie biegłych przez stronę przeciwną jest powszechnie stosowaną praktyką. Biegłych można przesłuchiwać w drodze telekonferencji, jeżeli strony wyrażą na to zgodę przed rozprawą.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie

zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Grecja

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Grecji wykazy biegłych sporządza się w podziale na specjalizacje. Rejestry biegłych prowadzą sądy pierwszej instancji. Choć rejestry te są publicznie dostępne, korzystają z nich wyłącznie sędziowie zainteresowani wyznaczeniem biegłego. Sąd może wyznaczyć jednego biegłego lub większą liczbę biegłych, jeżeli uzna, że do rozstrzygnięcia kwestii spornej wymagana jest wiedza specjalistyczna. Ponadto sąd ma obowiązek wyznaczyć biegłego na wniosek strony, o ile uzna, że do rozstrzygnięcia kwestii spornej wymagana jest wiedza specjalistyczna.

Biegły musi wystąpić z wnioskiem o wpisanie do rejestru.

Po otrzymaniu publicznego zaproszenia do złożenia wniosku w sądzie cywilnym lub administracyjnym pierwszej instancji (za pośrednictwem oficjalnej strony internetowej danego sądu) wnioskodawca składa pisemny wniosek zawierający jego dane osobowe do sekretariatu sądu pierwszej instancji, w którym oświadcza, że:

- nie był skazany z tytułu popełnienia zbrodni lub występku skutkujących pozbawieniem go praw publicznych ani nie postawiono mu zarzutów dotyczących popełnienia takiej zbrodni lub występku,
- nie został pozbawiony prawa do wykonywania zawodu,
- nie został pozbawiony prawa do rozporządzania majątkiem z uwagi na niewypłacalność lub objęcie zarządem przymusowym,
- nie jest sędzią, prokuratorem ani urzędnikiem sądowym.

Po zakończeniu procedury składania wniosków, którą przeprowadza się każdego roku, publikuje się wersję roboczą rejestru biegłych. Po upływie okresu na wniesienie sprzeciwu sąd pierwszej instancji orzekający w składzie wieloosobowym zatwierdza ostateczną wersję rejestru.

Jeżeli chodzi o postępowanie karne, rejestrem biegłych zarządza Rada Sędziów Orzekających w sprawach o Występki na wniosek prokuratora. Biegły musi spełniać następujące wymagania:

- musi mieć więcej niż 21 lat,
- musi mieć zdolność do czynności prawnych i dysponować pełnią władz umysłowych,
- nie był skazany za popełnienie zbrodni lub występku skutkujących pozbawieniem ich praw politycznych lub wydaleniem ich ze służby publicznej,
- nie został pozbawiony prawa do wykonywania zawodu,
- nie doprowadził do wystąpienia okoliczności faktycznych będących przedmiotem opinii, która ma być przez niego wydana,
- nie jest sędzią, prokuratorem, sekretarzem ani urzędnikiem sądowym w danym postępowaniu,
- nie został skazany za popełnienie tego samego przestępstwa co oskarżony oraz
- nie jest małżonkiem, bratem/siostrą ani bliskim oskarżonego/pozwanego.

Biegli mogą zostać wykreśleni z rejestru na własny wniosek, jeżeli nie spełniają już powyższych wymogów lub jeżeli właściwy organ podejmie taką decyzję.

II. Kwalifikacje biegłego

Aby móc posługiwać się tytułem biegłego, trzeba być członkiem samorządu zawodowego.

III. Wynagrodzenie biegłego

W postępowaniu karnym wynagrodzenie biegłego pokrywa Skarb Państwa. Jeżeli chodzi o postępowanie cywilne, powód musi wnieść zaliczkę na poczet kosztów poniesionych przez biegłych wyznaczonych przez sąd. Po zakończeniu postępowania koszty takie pokrywa strona przegrywająca. Wysokość wynagrodzenia biegłego można negocjować. W określonych warunkach strony mogą uzyskać pomoc prawną na pokrycie wynagrodzenia biegłego.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegłego pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Najważniejszymi przepisami mającymi zastosowanie w kwestiach związanych z biegłymi sądowymi w Grecji są art. 368–392 greckiego kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 20 § 7 dekretu królewskiego nr 566/1968, ustawa nr 2882/2001 (kodeks wyłączeń). Zastosowanie mają ponadto art. 159–168 greckiego kodeksu postępowania administracyjnego oraz art. 183–203 greckiego kodeksu postępowania karnego.

Sąd dysponuje swobodą uznania w kwestii wydania nakazu przeprowadzenia dowodu, ponieważ nadrzędny cel postępowania stanowi ustalenie prawdy. Jedynym czynnikiem ograniczającym możliwość skorzystania z tego uprawnienia jest zasada kontrydiktoryjności.

1. Wyznaczenie biegłego

Biegły może zostać wyznaczony przez sąd oraz przez strony postępowania. Tryb wyznaczania biegłych w postępowaniu administracyjnym jest zbliżony do trybu obowiązującego w postępowaniu cywilnym. W postępowaniach przed sądem karnym biegłego może wyznaczyć prokurator lub sąd w toku postępowania przygotowawczego. W tym celu korzysta się z innego rejestru niż rejestr wykorzystywany na potrzeby postępowania cywilnego, a biegły musi spełnić bardziej rygorystyczne wymogi niż w przypadku postępowania cywilnego i administracyjnego.

a) Wyznaczenie przez sąd

Sąd cywilny dysponuje swobodą uznania w kwestii wyznaczenia biegłego z urzędu albo na wyraźny wniosek strony postępowania w przypadku braku możliwości ustalenia istotnych okoliczności faktycznych w inny sposób. W takim przypadku rozprawę odracza się do dnia sporządzenia opinii biegłego. Sąd może wyznaczyć dowolną osobę, którą uzna za odpowiednią do pełnienia funkcji biegłego. Biegły jest zobowiązany poinformować sąd o wszelkich przypadkach konfliktu interesów. Biegli wyznaczeni przez sąd mają dostęp do akt sprawy.

b) Wyznaczenie przez strony

W Grecji wyróżnia się trzy rodzaje biegłych wyznaczanych przez strony: konsultantów ds. technicznych (art. 391–392 kodeksu postępowania cywilnego, art. 167 kodeksu postępowania administracyjnego, art. 204 i nast. kodeksu postępowania karnego), biegłych pozasądowych oraz biegłych występujących w charakterze świadków. Konsultanta ds. technicznych wyznacza strona postępowania, aby kontrolować działania podejmowane przez biegłego wyznaczonego przez sąd. Biegłego pozasądowego wybiera strona. Na opinię takiego biegłego muszą powołać się i muszą ją przedłożyć strony – w przeciwnym razie sąd odrzuci ją jako niedopuszczalną. Jeżeli wymogi te są spełnione, sąd dokonuje swobodnej oceny opinii biegłego. Opinii biegłego nie uznaje się za dowód. Jest ona raczej powiązana z przesłankami prawnymi leżącymi u podstaw argumentów strony postępowania. Biegli występujący w charakterze świadków to przesłuchiwani przez sąd świadkowie dysponujący szczególną wiedzą naukową lub techniczną.

Sąd podejmuje decyzję w kwestii tego, czy oprze tok rozumowania przedstawiony w wydanym wyroku na opinii biegłego. Sąd może oprzeć wyrok na opinii biegłego nawet w przypadku, gdy opinię biegłego wydano z naruszeniem regulaminu postępowania. Jeżeli jednak skala naruszenia regulaminu postępowania jest znaczna, opinię biegłego uznaje się za nieistniejącą. W takim przypadku sędzia nie może oprzeć toku rozumowania przedstawionego w wyroku na opinii biegłego.

2. Postępowanie (cywilne)

Biegli wyznaczeni przez sąd mogą być przesłuchiwani przez doradców stron ds. technicznych, jeżeli strony korzystają z usług takich doradców. Jedynym obowiązkiem biegłego jest wydanie opinii. Biegli wyznaczeni przez strony mogą kontaktować się ze stronami w toku postępowania, natomiast biegli wyznaczeni przez sąd muszą uzyskać w tym celu zgodę sądu.

a) Opinia biegłego

W toku prowadzonego w Grecji postępowania, w którym korzysta się z usług biegłego, wydanie wstępnej opinii biegłego nie jest wymagane. Zasadnicza opinia biegłego może zostać przedstawiona w formie pisemnej lub ustnej. Biegły nie jest zobowiązany do sporządzenia swojej opinii w ściśle określony sposób.

Jeżeli sąd uzna opinię za niekompletną lub stwierdzi, że biegły dopuścił się nieusprawiedliwionego uchybienia przy jej wydawaniu, może nakazać sporządzenie nowej lub dodatkowej opinii – z urzędu lub na wniosek stron. Sąd może również nakazać biegłemu pokrycie opłat sądowych z uwagi na dopuszczenie się przez niego nieusprawiedliwionego uchybienia.

Opinia biegłego może zostać podważona w oparciu o oświadczenia stron i przedstawione przez nie opinie przeciwne.

b) Rozprawa sądowa

Sędzia nakazuje biegłemu stawienie się na rozprawie wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Francja

I. Wykazy i rejestry biegłych

Każdy sąd apelacyjny oraz francuski sąd najwyższy orzekających w sprawach cywilnych i karnych (Sąd Kasacyjny) prowadzi wykaz lub rejestr biegłych.

Sądy i prokuratorzy dysponują jednak swobodą uznania w kwestii wyznaczenia dowolnej osoby, którą uznają za odpowiednią i kompetentną, na biegłego. W takich przypadkach muszą jednak uzasadnić swój wybór.

Wykazy biegłych publikuje się na stronach internetowych sądów, w szczególności na stronie internetowej [Sądu Kasacyjnego](#) i sądów apelacyjnych.

Aby zostać wpisanym do wykazu prowadzonego przez sąd, biegły musi spełniać następujące wymogi:

- nie mieć ukończonego 70. roku życia. W praktyce wymogi dotyczące biegłego rejestrowanego w wykazie biegłych są następujące: ma od 35 do 57–58 lat;
- posiada obywatelstwo Unii Europejskiej;
- nie dopuścił się w przeszłości niehonorowych i nieuczciwych działań ani działań stojących w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- nie był w przeszłości objęty sankcjami dyscyplinarnymi ani administracyjnymi skutkującymi jego odwołaniem, wykreśleniem z rejestru, wyłączeniem, wycofaniem udzielonej mu zgody lub cofnięciem udzielonego mu upoważnienia;
- nie został postawiony w stan upadłości ani poddany żadnej innej sankcji przewidzianej w kodeksie spółek handlowych;
- prowadził działalność zawodową w obszarze swojej specjalizacji minimum przez określony okres;
- nie prowadził w przeszłości żadnego rodzaju działalności sprzecznej z niezależnością niezbędną do pełnienia funkcji biegłego sądowego (prawnego);
- prowadził działalność w okręgu leżącym w obszarze właściwości sądu.

Biegli specjalizujący się w tłumaczeniach, którzy występują o wpisanie ich do wykazu prowadzonego przez sąd pierwszej instancji, muszą wykonywać zawód w okręgu, dla którego dany sąd jest właściwy, lub zamieszkiwać w tym okręgu, jeżeli przeszli już na emeryturę.

Wniosek biegłego o wpis do rejestru rozpoznają prokurator i sędziowie pierwszej instancji. Decyzję podejmuje panel sędziów sądu apelacyjnego.

Przed wpisem do rejestru biegły ma obowiązek złożyć przyrzeczenie.

Aby zostać wpisanym do wykazu prowadzonego przez Sąd Kasacyjny (wykaz krajowy), biegły musi najpierw figurować w wykazie prowadzonym przez sąd apelacyjny (wykaz regionalny) przez co najmniej pięć lat.

Każdy biegły, który został wpisany do wykazu po raz pierwszy, ma obowiązek wystąpić o ponowny wpis po upływie trzech lat, a następnie co pięć lat. Decyzja o odmowie wpisu biegłego do rejestru musi zawierać uzasadnienie i podlega zaskarżeniu.

Biegły może zostać wykreślony z rejestru w rezultacie postępowania dyscyplinarnego prowadzonego przez sąd apelacyjny, przy czym taką decyzję można zaskarżyć.

 [Francuskie stowarzyszenie biegłych](#) opublikowało kodeks etyki biegłego.

II. Kwalifikacje biegłego

Ogólnie rzecz biorąc, biegli muszą mieć wystarczającą wiedzę fachową w dziedzinie swojej specjalizacji.

Biegli mają obowiązek dysponować doświadczeniem zawodowym i znajomością przepisów procesowych, w szczególności przepisów mających zastosowanie do postępowań z udziałem biegłego.

Biegli mają ponadto obowiązek ustawicznego kształcenia się – raz na pięć lat sądy apelacyjne sprawdzają spełnienie tego wymogu. Proces ustawicznego kształcenia biegłych obejmuje:

- udział w szkoleniach w obszarze ich specjalizacji organizowanych przez organizacje zawodowe;
- udział w sesjach szkoleniowych poświęconych przebiegowi postępowania z udziałem biegłego organizowanych przez sędziów i stowarzyszenia zrzeszające biegłych.

III. Wynagrodzenie biegłego

W postępowaniu karnym obowiązują przepisy regulujące wysokość opłat pobieranych przez biegłego za wykonanie niektórych zadań. Jeżeli chodzi o niektóre dziedziny wiedzy fachowej, prokurator lub sędzia prowadzący postępowanie mogą opublikować zaproszenie do składania wniosków skierowane do osób zainteresowanych zrealizowaniem określonych zadań i wybrać najkorzystniejszą ofertę. Koszty sporządzenia opinii biegłego pokrywa się z budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości przeznaczonego na wymiar sprawiedliwości.

W sprawach cywilnych wysokość wynagrodzenia oblicza się zasadniczo na podstawie liczby godzin spędzonych przez biegłego nad daną sprawą pomnożonych przez stawkę godzinową, które powiększa się następnie o poniesione wydatki i stawkę VAT.

W postępowaniu kontradyktoryjnym sąd postanawia o wynagrodzeniu biegłego, biorąc pod uwagę to, czy opinia została wydana na czas, a także jakość opinii i staranność, z jaką biegły wywiązywał się z powierzonych mu obowiązków.

Zaliczkę na poczet wynagrodzenia biegłego wnosi zazwyczaj powód. Sąd może jednak nakazać obydwu stronom pokrycie części zaliczki na poczet takich kosztów.

W prawomocnym orzeczeniu sąd może nakazać stronie przegrywającej sprawę pokrycie wynagrodzenia biegłego.

Możliwe jest uzyskanie pomocy prawnej na pokrycie kosztów postępowania z udziałem biegłego.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegły ma obowiązek wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną i zawodową biegłego, w tym czynności podejmowane przez niego w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

W sprawach karnych biegłego może wyznaczyć sędzia śledczy, prokurator lub odpowiednio upoważniony funkcjonariusz policji (*officier de police judiciaire*: funkcjonariusz policji, który – zgodnie z prawem francuskim – zajmuje się prowadzeniem postępowań przygotowawczych w sprawach karnych i jest uprawniony do aresztowania podejrzanych).

We wszystkich innych przypadkach biegłego wyznacza wyłącznie sąd – z urzędu albo na wniosek strony.

W postępowaniu cywilnym sporządzenie wstępnej opinii biegłego nie jest obowiązkowe, ale zdecydowanie zalecane i często wyrażnie wymagane. Biegły wydaje pisemną opinię końcową. Jeżeli biegły uzna, że w danym przypadku zachodzi konieczność zasięgnięcia opinii technika specjalizującego się w innej dziedzinie, załącza opinię takiego technika do własnej opinii. Sąd może zobowiązać biegłego do złożenia zeznań na rozprawie, jeżeli wydana przez niego opinia nie jest wystarczająca do wydania przez sąd orzeczenia w sprawie. Końcowa opinia musi zawierać odpowiedź na wszystkie pytania zadane przez sąd i uwzględnić wszystkie uwagi stron skierowane do biegłego w toku postępowania z jego udziałem.

1. Wyznaczenie biegłego

Tytuł biegłego (*expert de justice*) jest objęty ochroną prawną na mocy przepisów prawa karnego. Biegły figuruje w wykazie prowadzonym przez sądy apelacyjne i przez Sąd Najwyższy.

We Francji zarejestrowanych jest od 8 000 do 10 000 biegłych sądowych.

W sprawach cywilnych, gospodarczych i administracyjnych biegli mogą zostać wyznaczeni w toku postępowania wstępnego lub przedsądowego. 80% postępowań z udziałem biegłego wszczywa się na etapie takiego postępowania przedsądowego.

Sąd wyznacza biegłego, gdy potrzebuje określonego rodzaju technicznej wiedzy fachowej, aby rozstrzygnąć spór. Sąd może wyznaczyć biegłego z urzędu lub na wniosek jednej ze stron. Sędzia ustala, która strona będzie zobowiązana do wniesienia zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego.

Strony mogą zaproponować biegłego, ale o jego wyznaczeniu decyduje każdorazowo sąd lub prokurator. Poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami biegłego należy wybrać z wykazu sporządzonego przez sąd apelacyjny.

W postępowaniu cywilnym strony są w znacznym stopniu zaangażowane w czynności podejmowane przez biegłego. Strony mają obowiązek współpracować z biegłym i udostępniać dokumenty na każde jego żądanie. Strony mogą zadawać biegłemu bezpośrednie pytania w toku rozprawy mającej charakter kontrydiktoryjny i zwracać się do biegłego o odniesienie się do ich uwag. Możliwości w tym zakresie są znacznie bardziej ograniczone w postępowaniu karnym, gdzie biegli są wysoce uzależnieni od sędziego lub prokuratora, który ich wyznaczył.

2. Procedura

Najważniejsze teksty prawne dotyczące biegłych sądowych we Francji:

- kodeks postępowania karnego i kodeks postępowania cywilnego;
- *ustawa nr 71-498 z dnia 29 czerwca 1971 r. dotycząca biegłych sądowych*, kilkakrotnie zmieniana, w szczególności w dniu 18 listopada 2016 r.;
- *dekret z dnia 23 grudnia 2004 r.*, kilkakrotnie zmieniany.

Chociaż biegli mogą kontaktować się ze stronami w toku postępowania, mają obowiązek zachować pełną zgodność z zasadą kontrydiktoryjności. Wyjątki dotyczą tajemnicy lekarskiej lub tajemnicy handlowej.

Nie przewidziano żadnych szczególnych wymogów dotyczących struktury opinii biegłych, choć podjęto pewne inicjatywy w celu uzupełnienia tej luki.

Niemniej opinia biegłego musi:

- zawierać szczegółowe uzasadnienie;
- wskazywać dokumenty, na podstawie których ją sporządzono;
- odnosić się do oświadczeń stron;
- zawierać kompletny wykaz dokumentów przekazanych stronom.

Jeżeli sąd zwrócił się o sporządzenie wstępnej opinii biegłego, biegły przekazuje taką opinię stronom, aby zapewnić im możliwość złożenia oświadczeń.

W sprawach karnych biegły musi stawić się na rozprawie. W sprawach cywilnych sąd może zwrócić się do biegłego o stawienie się na rozprawie.

Na mocy postanowienia sądu biegły może zostać zobowiązany do sporządzenia dodatkowej opinii, np. po złożeniu przez strony uwag dotyczących opinii i zadania przez nie dodatkowych pytań.

Sąd monitoruje postępy czynności podejmowanych przez biegłego. Zadanie monitorowania tych postępów powierza się konkretnemu sędziemu w sądzie pierwszej instancji.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Chorwacja

I. Wykazy i rejestry biegłych

Na podstawie swojej wiedzy fachowej biegli sądowi w razie konieczności przedstawiają przed sądem opinię w celu ustalenia lub wyjaśnienia faktów, na które powołano się w postępowaniu.

Sądy okręgowe i sądy gospodarcze prowadzą wykaz biegłych, których mogą wyznaczać sądy, oraz wykaz osób prawnych, instytutów, instytucji i organów państwowych, które są upoważnione do występowania w charakterze biegłych (zwany dalej wykazem podmiotów prawnych). Wykazy publikuje się na stronach internetowych sądów.

Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi ujednoczony elektroniczny [wykaz biegłych, których mogą wyznaczać sądy](#), podzielony na poszczególne dziedziny oraz [wykaz podmiotów prawnych](#) funkcjonujących na całym terytorium Republiki Chorwacji, które publikuje na swojej [stronie internetowej](#).

Biegły może zostać wpisany do wykazu na wniosek złożony do prezesa sądu okręgowego lub gospodarczego właściwego dla miejsca pobytu wnioskodawcy lub siedziby podmiotu prawnego. Obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej i obywatele państw-sygnatariuszy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy nie mają miejsca stałego pobytu na terytorium Republiki Chorwacji, składają wniosek o wpisanie do wykazu do Sądu Okręgowego w Zagrzebiu lub Sądu Gospodarczego w Zagrzebiu.

Jeżeli kandydat ubiegający się o wpisanie do wykazu spełnia wymogi, prezes właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego zarządza przeprowadzenie oceny wiedzy kandydata na temat organizacji systemu wymiaru sprawiedliwości, administracji publicznej i terminologii prawniczej, zanim postanowi o wpisaniu kandydata do wykazu biegłych. Egzamin przeprowadza komisja ds. oceny wiedzy przy sądzie okręgowym, w skład której wchodzi prezes tego sądu i dwoje sędziów pracujących w tym sądzie. Do egzaminu nie musi przystępować kandydat, który chce być pełnoetatowym biegłym i ma wyższe wykształcenie prawnicze. Jeżeli kandydat pomyślnie złoży egzamin, prezes właściwego sądu kieruje go na szkolenie zawodowe organizowane przez stowarzyszenie zawodowe biegłych sądowych. [Specjaliści w zakresie kryminalistyki, którzy posiadają ważne pozwolenie na wykonywanie zawodu (licencję), oraz osoby pracujące jako biegli w instytutach, instytucjach i organach rządowych, nie muszą jednak przechodzić szkolenia zawodowego w dziedzinach, w których zakresie wspomniane instytuty, instytucje i organy rządowe zostały upoważnione do wydawania ekspertyz sądowych].

Po ukończeniu przez kandydata szkolenia zawodowego i zgromadzenia dowodów na spełnienie przez niego wymogów, które są niezbędne do wpisania go do rejestru biegłych, lub po spełnieniu warunków sporządzenia opinii biegłego prezes właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego wydaje postanowienie w sprawie wniosku.

Biegły sądowy lub podmiot prawny musi być objęty ubezpieczeniem przez cały okres pełnienia funkcji biegłego. Dokumenty potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (polisy ubezpieczeniowej) należy przekazać prezesowi właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego przed wpisaniem kandydata do wykazu oraz corocznie po wpisaniu do wykazu lub przez cały okres ważności upoważnienia.

Biegłych wpisuje się do wykazu na okres czterech lat. Podmiot prawny, instytut, instytucja lub organ rządowy otrzymuje upoważnienie do wydawania ekspertyz sądowych na okres czterech lat.

Wyznaczony biegły składa przyrzeczenie przed prezesem sądu, który wpisał go do wykazu.

Po upływie okresu ważności wpisu do wykazu biegły może zostać do niego wpisany ponownie na kolejny okres czterech lat, a po upływie okresu obowiązywania upoważnienia podmiot prawny, instytut, instytucja lub organ rządowy może otrzymać ponownie upoważnienie do wydawania ekspertyz sądowych. Wniosek o ponowne wpisanie do wykazu lub ponowne upoważnienie należy złożyć nie później niż 30 dni przed wygaśnięciem obecnego wpisu lub upływem bieżącego okresu upoważnienia.

Prezes właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego może (tymczasowo) skreślić biegłego z wykazu w następujących przypadkach:

- na wniosek biegłego;
- jeżeli biegły zmieni miejsce pobytu, jeżeli stwierdzone zostanie, że nie spełniono warunków wpisania do wykazu, lub jeżeli biegły przestał spełniać warunki wpisania do wykazu;
- jeżeli na podstawie ostatecznej decyzji lub prawomocnego postanowienia właściwego organu biegły zostanie uznany za niezdolnego do pełnienia funkcji w dziedzinie, w której został wyznaczony;
- jeżeli prawomocnym wyrokiem sąd pozbawił biegłego zdolności do czynności prawnych;
- jeżeli biegły został skazany za przestępstwo, które uniemożliwia pełnienie służby publicznej;
- jeżeli biegły sprawuje swoją funkcję w złej wierze lub w sposób niedbały;
- jeżeli biegły nie przedstawi w określonym terminie dowodu na zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności za pełnienie funkcji zarejestrowanego biegłego;
- jeżeli biegły naruszył przepisy dotyczące poufności wszystkich informacji, które zgromadził w trakcie sporządzania opinii.

Prezes właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego na stałe skreśli biegłego z wykazu, jeżeli biegły pełni funkcję biegłego sądowego po uprawnieniu postanowienia o tymczasowej odmowie zezwolenia na pełnienie funkcji biegłego lub o tymczasowym zakazie pełnienia tej funkcji.

Biegli lub podmioty prawne, które są upoważnione do wydawania ekspertyz sądowych, mają obowiązek niezwłocznie zawiadomić sąd, który ich wyznaczył lub wpisał ich do wykazu, o wszelkich zmianach swoich danych. Sąd ma obowiązek niezwłocznie wprowadzić te zmiany w wykazach biegłych lub podmiotów prawnych, których może powołać sąd.

II. Kwalifikacje biegłego

W rozporządzeniu w sprawie biegłych sądowych (chorwacki dziennik urzędowy 38/14, 123/15, 29/16 – sprostowanie i 61/19) określono warunki i procedurę wyznaczania biegłych sądowych oraz ich prawa i obowiązki.

W charakterze biegłego sądowego może pracować osoba, która spełnia następujące warunki:

1. jest obywatelem Republiki Chorwacji, państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub sygnatariusza Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
2. jest w stanie pełnić funkcję biegłego sądowego;
3. ukończyła odpowiednie studia lub program kształcenia i pracowała w zawodzie przez:
 - co najmniej 8 lat – jeżeli ukończyła studia drugiego stopnia lub specjalistyczne studia podyplomowe;
 - co najmniej 10 lat – jeżeli ukończyła kierunkowe studia pierwszego stopnia lub szkolenie zawodowe;
 - co najmniej 12 lat – jeżeli uzyskała kierunkowe wykształcenie średnie, a kierunkowe studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia ani specjalistyczne studia podyplomowe nie są prowadzone;
4. pomyślnie złożyła egzamin z wiedzy o organizacji systemu wymiaru sprawiedliwości, administracji państwowej i terminologii prawniczej;
5. pomyślnie ukończyła szkolenie zawodowe określone przez właściwe stowarzyszenie zawodowe;
6. wykupiła polisę ubezpieczeniową od odpowiedzialności zawodowej w związku z pełnieniem funkcji biegłego sądowego;
7. uzyskała odpowiednie tytuły zawodowe/naukowe w swojej dziedzinie;
8. nie ma przeszkód uniemożliwiających jej pełnienie służby cywilnej.

Szkolenie zawodowe nie może trwać dłużej niż jeden rok. Stowarzyszenia zawodowe mają obowiązek wyznaczyć doradców szkolenia zawodowego. Zarejestrowany biegły może zostać wyznaczony na doradcę szkoleniowego, jeżeli ma co najmniej pięć lat

doświadczenia w pracy jako biegły sądowy. Wykaz doradców przesyła się sądom okręgowym i gospodarczym. Zdolność kandydata (skierowanego na szkolenie zawodowe) do pełnienia funkcji biegłego sądowego określa się na podstawie sprawozdania ze szkolenia zawodowego, które odbył wnioskodawca. W ciągu jednego miesiąca od ukończenia szkolenia zawodowego właściwe stowarzyszenie zawodowe obowiązkowo sporządza pisemną opinię, w której określa, czy kandydat pomyślnie ukończył szkolenie i czy jest zdolny do pełnienia funkcji biegłego sądowego, na podstawie sprawozdania sporządzonego przez doradcę szkoleniowego. Właściwe stowarzyszenie zawodowe ma obowiązek przesłać to sprawozdanie prezesowi właściwego sądu okręgowego lub gospodarczego.

Lekarze specjaliści spełniają wymogi wpisania do wykazu po złożeniu egzaminu specjalizacyjnego.

Podmioty prawne spełniają warunki do wydawania ekspertyz sądowych, jeżeli:

- są zarejestrowane we właściwej dziedzinie specjalizacji;
- ich pracownicy figurują w wykazie biegłych w dziedzinie, w której podmiot chce uzyskać upoważnienie do wydawania ekspertyz sądowych;
- wykupiły polisę ubezpieczeniową od odpowiedzialności zawodowej w związku z pełnieniem funkcji biegłego sądowego.

III. Wynagrodzenie biegłego

W postępowaniu sądowym biegłych wybiera się przede wszystkim z wykazu zarejestrowanych biegłych.

Biegli sądowi mają prawo do pobierania wynagrodzenia i do uzyskania zwrotu poniesionych kosztów. Kwotę zwrotu sąd określa indywidualnie na podstawie specjalnego cennika stawek zwrotu kosztów poniesionych przez biegłych i ich wynagrodzeń. Wspomniany cennik stanowi integralną część regulaminu biegłych sądowych.

Biegły sądowy otrzymuje wynagrodzenie za opinię po jej wydaniu.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegły sądowy lub podmiot prawny musi być objęty ubezpieczeniem przez cały okres pełnienia funkcji biegłego. Najniższa kwota ubezpieczenia odpowiedzialności za pełnienie funkcji biegłego wynosi 200 000,00 kun chorwackich (około 26 807,50 euro) w przypadku osób fizycznych i 500 000,00 kun chorwackich (około 67 018,74 euro) w przypadku podmiotów prawnych.

Obywatel państwa członkowskiego UE lub państw sygnatariuszy Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym może posiadać ubezpieczenie odpowiedzialności zawodowej w swoim państwie pochodzenia.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Wyznaczanie biegłego regulują przepisy procesowe, tj. kodeks postępowania cywilnego oraz kodeks postępowania karnego.

VI. Wyznaczenie biegłego

Biegłych sądowych powołuje sąd na wniosek jednej ze stron lub z urzędu na potrzeby konkretnego postępowania sądowego, jeżeli ustalenie lub wyjaśnienie okoliczności faktycznych wymaga przedstawienia dowodów z opinii biegłego.

VI.1. Opinia biegłego

Przepisy nie regulują formy ustaleń i opinii biegłego sądowego. Sąd rozstrzyga, czy biegły przedstawi swoje ustalenia i opinię wyłącznie ustnie na rozprawie, czy też będzie musiał złożyć je na piśmie przed terminem rozprawy. Sąd wyznacza termin na przekazanie wspomnianych powyżej ustaleń i opinii w formie pisemnej. Termin ten nie może przekraczać 60 dni. Biegły ma obowiązek zawsze przedstawić swoją opinię. Sąd doręcza stronom ustalenia biegłego i wydaną przez niego opinię na piśmie najpóźniej na 15 dni przed terminem rozprawy, na której mają one być rozpatrywane.

VI.2. Rozprawa sądowa

Sąd może zadawać pytania na temat ustaleń biegłego na rozprawie.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Luksemburg

I. Wykazy i rejestry biegłych

Rejestr biegłych sądowych prowadzi Ministerstwo Sprawiedliwości. W rejestrze wyróżnia się biegłych specjalizujących się w 12 dziedzinach. Rejestr ten został udostępniony wszystkim przedstawicielom zawodu prawniczego i ogółowi społeczeństwa [tutaj](#). Wspomniany rejestr opracowano z myślą o postępowaniu karnym i administracyjnym, ale wykorzystuje się go również w postępowaniach w sprawach cywilnych i gospodarczych. Sądy z reguły wyznaczają biegłych figurujących w rejestrze, choć nie są do tego formalnie zobowiązane.

Specjaliści zwracają się do Ministerstwa Sprawiedliwości z wnioskiem o wpisanie ich do rejestru. Do Ministerstwa Sprawiedliwości należy przesłać kompletną dokumentację (w tym dyplom poświadczający kwalifikacje w konkretnej dziedzinie, dowód potwierdzający doświadczenie zawodowe, CV oraz wyciąg z rejestru karnego) – po otrzymaniu takiej dokumentacji Ministerstwo Sprawiedliwości rozpocznie procedurę weryfikacji, tj. oceni wiarygodność biegłego. Ministerstwo podejmuje decyzję o wpisaniu biegłego do rejestru w oparciu o jego kwalifikacje (uwzględniając tytuły naukowe w konkretnej dziedzinie i dalszą edukację) oraz doświadczenie. Po dopuszczeniu do wpisu do rejestru biegły ma obowiązek złożyć przyrzeczenie przed sądem.

Po mianowaniu biegłego przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zaprzysiężeniu go przez sąd treść rejestru publikuje się w Dzienniku Urzędowym Luksemburga. Po wpisaniu do rejestru na biegłym nie spoczywają żadne szczególne obowiązki. Biegły nie przesyła ministerstwu żadnych sprawozdań ze swoich czynności. Nie musi on również brać udziału w kształceniu ustawicznym. Rejestr jest regularnie aktualizowany.

Biegły może zostać odwołany, jeżeli naruszy spoczywające na nim zobowiązania lub zasady etyki zawodowej lub z innych poważnych przyczyn. Wśród takich przyczyn można wskazać utratę wymaganych kwalifikacji, niedopełnienie obowiązków służbowych lub utratę niezbędnej wiarygodności, np. wskutek skazania za popełnienie przestępstwa. O odwołaniu biegłego decyduje minister po zasięgnięciu opinii prokuratora i wysłuchaniu takiego biegłego. Odwołanie następuje w drodze dekretu ministerialnego. Odwołanie można zaskarżyć przed sądem administracyjnym. Na potrzeby biegłych nie ustanowiono żadnego szczególnego kodeksu postępowania ani kodeksu etyki. Biegli są jednak zobowiązani do przestrzegania kodeksów etyki lub innych kodeksów zawodowych związanych z wykonywanym przez siebie zawodem.

II. Kwalifikacje biegłego

Biegły ma obowiązek osiągnąć poziom wykształcenia w swojej dziedzinie specjalizacji pozwalający na posługiwanie się tym tytułem. Aby biegły mógł zarejestrować w rejestrze biegłych prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, konieczne będzie przedstawienie dyplomu potwierdzającego osiągnięcie takiego poziomu wykształcenia. Do wykonywania zawodu biegłego nie jest konieczna przynależność do samorządu zawodowego. Biegły nie ma również obowiązku regularnego podnoszenia kwalifikacji (nie ustanowiono systemu ustawicznego kształcenia prawnego, ale biegli mogą uczestniczyć w szkoleniach na zasadzie dobrowolności).

III. Wynagrodzenie biegłego

Wynagrodzenie biegłego określa rozporządzenie. W szczególnych przypadkach, zwłaszcza jeżeli zadanie postawione przed biegłym jest szczególnie skomplikowane, sąd może postanowić o odstąpieniu od zastosowania taryfy przewidzianej w obowiązujących przepisach. W praktyce biegli zwracają się do stron o ustalenie wyższej kwoty wynagrodzenia niż kwota określona zgodnie z taryfą przewidzianą w przepisach. W sprawach cywilnych, w których biegłego wyznaczył sąd, jedna ze stron ma obowiązek pokryć honorarium biegłego z góry. Biegli mogą otrzymać zaliczkę na poczet wynagrodzenia, którego wysokość wykracza poza kwotę określoną zgodnie z taryfą przewidzianą w przepisach. Po zakończeniu postępowania, w orzeczeniu rozstrzygającym co do istoty sprawy, sąd wskazuje jednak stronę zobowiązaną do ostatecznego pokrycia kosztów usług biegłego. Strony mogą pokryć wynagrodzenie biegłego wspólnie. Strony mogą uzyskać pomoc prawną na pokrycie wynagrodzenia biegłego zgodnie z ustalonymi stawkami.

W sprawach karnych zaliczkę na poczet kosztów pokrywa każdorazowo Skarb Państwa. Oskarżony ma obowiązek pokryć wynagrodzenie biegłego wyłącznie wówczas, gdy zostanie skazany. Wynagrodzenie biegłego, o którego wyznaczenie wystąpił prokurator, również pokrywa Skarb Państwa.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Nie przyjęto żadnych przepisów szczególnych dotyczących odpowiedzialności biegłego. Ich działalność regulują zatem ogólne przepisy dotyczące czynów niedozwolonych i zobowiązań umownych. W przepisach tych nie ustanowiono górnego pułapu odpowiedzialności. Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Kwestie związane z wyznaczaniem biegłych reguluje ustawa szczegółowa z dnia 7 lipca 1971 r. (Loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés et complétant les dispositions légales relatives à l'assermentation des experts, traducteurs et interprètes). Przepisy tej ustawy dotyczą wyłącznie spraw karnych i administracyjnych. Nie przyjęto przepisów szczególnych dotyczących postępowań w sprawach cywilnych. Zastosowanie mają niektóre przepisy kodeksów postępowania karnego lub cywilnego, jak również przepisy ustawy ogólnej o postępowaniu administracyjnym z dnia 21 czerwca 1999 r. (Loi du 21 juin 1999 portant règlement de procédure devant les juridictions administratives).

Tryb wyznaczania biegłych w sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych nie różni się znacząco. W sprawach karnych oskarżonemu przysługują jednak większe prawa niż w innych przypadkach. Zdecydowaną większość biegłych sądowych wyznacza się w toku postępowania wstępnego, przed rozprawą. Co najmniej połowę wniosków o wyznaczenie biegłego wnosi się na etapie postępowania wstępnego. Do wyznaczania biegłych w toku postępowania głównego dochodzi stosunkowo rzadko.

1. Wyznaczenie biegłego

W Luksemburgu biegłego sądowego wyznacza sąd lub zatrudniają strony. Prawo do wyznaczania biegłych ze statusem biegłych sądowych przysługuje wyłącznie sędziom, którzy robią to na wniosek stron albo z urzędu. W sprawach karnych sędzia śledczy (*jug e d'instruction*) często wyznacza biegłego na wniosek oskarżonego albo na wniosek prokuratora. Sędzia śledczy może również wyznaczyć biegłego z urzędu. Ponieważ decyzja podejmowana przez sędziego śledczego jest decyzją wstępną, zasada kontrydiktoryjności nie ma w tym przypadku zastosowania.

Jeżeli chodzi o prawo karne, ustanowiono przepisy szczególne dotyczące biegłych współpracujących (*co-experts*) lub kontrbiegłych (*contre-experts*), których może wyznaczyć oskarżony.

W szczególnie pilnych przypadkach w sprawach cywilnych, gospodarczych i administracyjnych biegłego można wyznaczyć przed rozprawą.

a) Wyznaczenie przez sąd

W postępowaniu głównym sąd wyznacza biegłego sądowego w przypadku konieczności zasięgnięcia porady w kwestiach technicznych, które pojawiły się w trakcie postępowania. Sądy mogą wyznaczyć biegłego na wniosek stron albo z urzędu. Biegły ma obowiązek zgłosić wszelkie przypadki konfliktu interesów względem strony.

Biegłego można wyznaczyć przed przeprowadzeniem rozprawy, jeżeli kwestia sporna jest pilna lub jeżeli jego wiedza fachowa jest niezbędna w świetle zbliżającego się postępowania mającego skutkować wydaniem orzeczenia co do istoty sprawy. Wyznaczenie biegłego na tym wstępnym etapie jest jedynym celem postępowania – strony mają wówczas obowiązek złożyć określony wniosek. Ogólnie rzecz biorąc, wspomnianego postępowania nie można wszcząć bez zapewnienia pozwanemu możliwości przedstawienia swoich racji sędziemu. W szczególnie pilnych przypadkach dopuszcza się jednak możliwość niezwłocznego wyznaczenia biegłego sądowego, ale w takiej sytuacji pozwanemu należy zapewnić możliwość zgłoszenia uwag na późniejszym etapie postępowania.

Zwracając się o wyznaczenie biegłego sądowego lub przekazując uwagi na temat propozycji sądu dotyczącej wyznaczenia biegłego, strony mogą wskazać określone nazwiska i wspólnie wybrać konkretnego biegłego. Jeżeli sąd postanowi wyznaczyć biegłego sądowego z urzędu, powinien powiadomić strony o tym fakcie i zasięgnąć ich opinii w tej sprawie przed podjęciem takiej decyzji. Sądy nie są zobowiązane do wyznaczania biegłych figurujących w rejestrze biegłych, ale w praktyce zazwyczaj korzystają z rejestru przy ich wyznaczaniu.

b) Wyznaczenie przez strony

Choć strony nigdy nie wyznaczają biegłych sądowych, mogą brać udział w procesie wyznaczania biegłego przez sąd. Strony mogą osiągnąć porozumienie w kwestii zadań biegłego, podziału kosztów, a nawet wyboru konkretnego biegłego. Następnie strony

wysyłają wspólne pismo do wybranego biegłego, w którym powiadamiają go o wyznaczeniu. Jeżeli obydwie strony wyrażą na to zgodę, sędzia może zatwierdzić wyznaczenie tego biegłego. Taka sytuacja ma bardzo często miejsce w postępowaniu wstępnym.

2. Postępowanie (cywilne)

Po wyznaczeniu biegły sądowy zorganizuje spotkanie ze stronami, aby omówić z nimi sprawę. Biegły komunikuje się zazwyczaj ze stronami za pośrednictwem prawników, przy czym ma również obowiązek informować sąd o poczynionych ustaleniach. Nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych regulujących te kwestie, choć w każdym przypadku konieczne jest przestrzeganie zasady kontrydiktoryjności: każda strona ma prawo do wyrażenia swoich poglądów we wszystkich kwestiach związanych ze sprawą na każdym etapie postępowania.

Od tej zasady są dwa wyjątki. Dotyczą one analizowania przez biegłego aspektów sprawy o czysto faktograficznym charakterze oraz prowadzenia analiz naruszających sferę prywatną (np. badania lekarskie). W takich przypadkach biegły musi jednak przedstawić wyniki przeprowadzonych analiz stronie przeciwnej przed zakończeniem sporządzania opinii.

Właściwy sąd monitoruje postępy prac biegłego. Na wniosek sąd może uznać, że biegły nie dysponuje wystarczającymi kwalifikacjami, i wyznaczyć innego biegłego. Ponieważ w zdecydowanej większości przypadków wyznacza się wyłącznie jednego biegłego, nie przewidziano żadnej procedury związanej z organizowaniem spotkań biegłych przed rozprawą w celu doprecyzowania stosownych kwestii.

a) Opinia biegłego

Biegły wydaje opinię w formie pisemnej. Opinia biegłego nie musi mieć konkretnej struktury. Biegły jest zobowiązany do rzetelnego wykonywania powierzonych mu zadań i przestrzegania zasady kontrydiktoryjności. Musi on odnieść się do wszystkich pytań dotyczących kwestii faktograficznych wchodzących w zakres powierzonych mu obowiązków, ale nie może odpowiadać na pytania prawne. Zakres obowiązków biegłego określa sąd – nie dotyczy to jednak postępowań, w których biegłego wyznaczyły strony bez udziału sędziego, ponieważ w takim przypadku zadaniem biegłego jest rozwianie wątpliwości stron.

Sporządzenie opinii wstępnej nie jest obowiązkowe, ale możliwe, jeżeli wymagają tego okoliczności sprawy. Dzieje się tak szczególnie w przypadku pojawienia się nowych pytań w trakcie wykonywania przez biegłego powierzonych mu obowiązków lub w przypadku gdy strony nie będą współpracowały z biegłym.

Przypadki, w których biegły może być zobowiązany do sporządzenia dodatkowej opinii, są rzadkie. Do takiej sytuacji może dojść, jeżeli biegły nie odpowie na wszystkie pytania wchodzące w zakres powierzonych mu obowiązków lub jeżeli na dalszym etapie postępowania pojawią się dodatkowe pytania. Sąd wyda wówczas nowe postanowienie, w którym zwróci uwagę na konieczność przekazania dodatkowych informacji i wskaże pytania, na które należy odpowiedzieć. Strony mogą zwrócić się do sędziego z wnioskiem o dodatkowe wyjaśnienia. W praktyce jednak częściej stosowanym rozwiązaniem jest wyznaczenie innego biegłego, w zależności od stopnia zadowolenia stron z pierwszej opinii.

Opinię biegłego można podważyć zarówno na podstawie oświadczeń stron, jak i na podstawie przedstawionych przez nich opinii przeciwnych. Sądy nie są związane treścią opinii biegłych. Orzecznictwo stanowi, że sąd może odstąpić od uwzględnienia opinii biegłego, jeżeli istnieją ku temu zasadne przesłanki, tj. jeżeli jedna ze stron lub obydwie strony wykażą, że biegły nie ma racji. Sprzeczne opinie mają taką samą wartość dowodową, niezależnie od tego, czy biegły został wyznaczony przez sąd czy przez strony. Opinie wydane na wniosek jednej ze stron lub sprzeczne opinie, a także opinie sporządzone przez biegłego z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności mogą zostać przedstawione i omówione w toku rozprawy, ale nie mają takiej samej wartości dowodowej jak opinie wydane z poszanowaniem tej zasady.

b) Rozprawa sądowa

Biegły nie musi brać udziału w ewentualnym posiedzeniu wstępnym. Powinien on natomiast wziąć udział w rozprawie, aby odpowiedzieć na pytania sądu po przedstawieniu opinii. Biegły nie zostanie przesłuchany przez stronę przeciwną w sądzie.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Znajdź biegłego - Malta

I. Wykazy i rejestry biegłych

Sąd może korzystać z wykazu lub rejestru osób zainteresowanych pełnieniem funkcji biegłego. Wykaz lub rejestr prowadzi Ministerstwo Sprawiedliwości. Pracownicy wymiaru sprawiedliwości zachowują prawo do decydowania, którą z osób figurujących w wykazie/rejestrze udostępnionym im do użytku wewnętrznego chcą wyznaczyć do pełnienia funkcji biegłego. Rejestr ten jest przeznaczony do wyłącznego użytku przez wymiar sprawiedliwości. Osoby zainteresowane pełnieniem funkcji biegłego sądowego muszą złożyć wniosek o do wykazu prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Osoby te nie składają przyrzeczenia; mają jednak obowiązek wypełnić formularz dotyczący zachowania należytej staranności, w którym wyrażą zgodę na poddanie się ocenie przez Ministerstwo Sprawiedliwości, a także przedłożyć wraz z tym formularzem poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię dokumentu poświadczającego ich kwalifikacje, wydanego niedawno policyjnego zaświadczenia o niekaralności, CV w formacie Europass oraz list motywacyjny sporządzony pismem odręcznym. Łączna liczba osób, które mogą pełnić funkcję biegłych sądowych, oscyluje w granicach 1 000. Sędziowie i sędziowie pokoju mogą jednak wyznaczyć dowolną osobę, którą uznają za odpowiednią i kompetentną, nawet jeżeli nie figuruje ona w takich wykazach (sądy dysponują swobodą uznania w tym zakresie). Sądy publikują również trzy wykazy biegłych sądowych, mianowicie wykaz architektów i specjalistów w dziedzinie inżynierii lądowej, wykaz księgowych i wykaz inżynierów. Wspomniane wykazy publikuje się każdego roku w Dzienniku Urzędowym.

Wykaz biegłych z 2019 r. jest dostępny [tutaj](#) (s. 4 i nast. dokumentu PDF).

II. Kwalifikacje biegłego

Biegli muszą posiadać odpowiednie kwalifikacje, aby móc posługiwać się tytułem biegłego, ale nie muszą należeć do samorządu zawodowego. Na Malcie nie ustanowiono systemu ustawicznego doskonalenia zawodowego ani nie wprowadzono żadnych wymogów w zakresie regularnego podnoszenia kwalifikacji. Nie organizuje się żadnych kursów dla biegłych. Tytuł zawodowy biegłego nie podlega ochronie i nie wprowadzono rozróżnienia między poszczególnymi rodzajami biegłych. Prowadzony przez Ministerstwo Sprawiedliwości wykaz/rejestr osób zainteresowanych pełnieniem funkcji biegłych sądowych jest podzielony na kategorie odpowiadające obszarom specjalizacji.

III. Wynagrodzenie biegłego

Wynagrodzenie biegłego oblicza się zgodnie z ustaloną taryfą, przy czym nie wprowadzono żadnych ograniczeń związanych ze sposobem wynagradzania biegłych. Biegły otrzymuje wynagrodzenie od jednej ze stron, ale to sąd określa, która ze stron będzie zobowiązana do pokrycia kosztów usług biegłego. Strony mogą skorzystać z pomocy prawnej, przy czym nie przewidziano żadnych konkretnych stawek w tym zakresie. Jeżeli chodzi o płatność zaliczkową, sąd może nakazać stronom złożenie depozytu sądowego, który zostanie zwrócony przez biegłego po zakończeniu przez niego pracy.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Obowiązują ogólne przepisy dotyczące czynów niedozwolonych i zobowiązań umownych – nie wyznaczono żadnego górnego pułapu odpowiedzialności. Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje

Kwestie związane z wyznaczaniem biegłych regulują przepisy [art. 644–682](#) kodeksu organizacji i postępowania cywilnego, rozdział 12 Zbioru praw Malty.

Natomiast jeżeli chodzi o sprawy karne, kwestie związane z wyznaczaniem biegłych regulują przepisy [art. 650–657](#) kodeksu karnego, rozdział 9 Zbioru praw Malty.

Wyznaczenie biegłego

W postępowaniu cywilnym biegłych wyznacza sąd – co więcej, strony mogą proponować kandydatów do pełnienia funkcji biegłego. Dlatego też biegłych wyznacza się na wniosek sądu albo na wniosek stron w przypadkach, w których konieczne jest ustalenie aspektów technicznych. Dzieje się tak na przykład w kwestiach budowlanych, kwestiach dotyczących wypadków komunikacyjnych, kwestiach księgowych, kwestiach medycznych i kwestiach związanych z szacowaniem szkód.

Biegłych w sprawach karnych wybiera sąd. Procedura kwestionowania takich biegłych jest analogiczna do procedury obowiązującej w sprawach cywilnych. W sprawach karnych biegli mogą przedstawić opinię – w formie ustnej albo pisemnej –

zgodnie ze wskazówkami sądu. Opinia musi zawierać zestawienie faktów i okoliczności, na podstawie których biegły wyciągnął przedstawione w niej wnioski. Jeżeli opinię przedstawiono w formie ustnej, sekretarz lub osoba działająca w jego zastępstwie musi sporządzić jej wersję pisemną.

1. Wyznaczenie przez sąd

Biegli mają prawny obowiązek zgłaszania przypadków konfliktu interesów. Opinie biegłych wyznaczonych przez sąd mają większą wartość dowodową niż opinie biegłych wyznaczonych przez strony.

2. Wyznaczenie przez strony

Nie przewidziano żadnej szczególnej procedury wyznaczania biegłego przez stronę. Pojedynczy biegły może zostać wyznaczony przez strony działające wspólnie na podstawie porozumienia. Sąd może nakazać stronom wyznaczenie jednego biegłego.

VI. Procedura

A) Postępowanie cywilne

W toku postępowania wstępnego i postępowania przedsądowego stosuje się taką samą procedurę wyznaczania biegłego.

1. Opinia biegłego

Od stron oczekuje się udzielenia biegłemu szczegółowych instrukcji oraz zadania mu pytań, na które powinien on odpowiedzieć. Postanowienie sądu, na mocy którego wyznacza się biegłego, zawiera zestawienie jego zadań, z którym musi się on zapoznać. Po przedstawieniu opinii i otrzymaniu wynagrodzenia biegłego wzywa się do złożenia przyrzeczenia w odniesieniu do wydanej opinii – na tym etapie mogą go przesłuchać obydwie strony.

Opinia nie ma ustalonej struktury, a biegli nie są zobowiązani do sporządzenia opinii wstępnej. Oczekuje się, że biegli odpowiedzą na pytania stron w opinii końcowej. W art. 665 kodeksu organizacji i postępowania cywilnego, rozdział 12 Zbioru praw Malty, określono elementy, jakie powinna zawierać opinia biegłego. Zgodnie z tym artykułem w opinii należy przedstawić wyniki przeprowadzonych analiz oraz uzasadnienie poczynionych ustaleń. Ponadto stwierdzono w nim, że opinia powinna zostać sporządzona w wyraźny i czytelny sposób w formie maszynopisu lub pismem odręcznym przy użyciu atramentu. Do opinii nie należy załączać planów ani modeli, chyba że sąd zażąda lub strony wyrażą na to swoją zgodę.

2. Rozprawa sądowa

Biegły nie jest zobowiązany do stawiania się na posiedzeniu wstępnym. W normalnych warunkach oczekuje się, że biegli będą informowali strony wyłącznie o wszelkich planowanych przez siebie posiedzeniach i że będą kierowali wszelkie wnioski do stron w toku takich posiedzeń. W trakcie rozprawy strony zazwyczaj przesłuchują biegłych. Sąd nie monitoruje ani nie kontroluje postępów prac biegłych; nie ustanowiono również żadnego mechanizmu kontroli jakości ze strony sądu. Strony mogą podważyć opinię biegłego zarówno w oparciu o oświadczenia, jak i na podstawie opinii przeciwnych. Sąd nie jest zobowiązany do kierowania się treścią opinii biegłego wbrew własnemu osądowi.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Niderlandy

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Niderlandach funkcjonują dwa rejestry: jeden służy przede wszystkim do celów prawa cywilnego i administracyjnego (LRGD), a drugi przede wszystkim do celów prawa karnego (NRGD). Ponadto funkcjonują również Instytut Biegłych z zakresu Kryminalistyki

(NFI) i Instytut Biegłych z zakresu Prawa Ochrony Środowiska (STAB), oba finansowane ze środków niderlandzkiego Skarbu Państwa. Funkcjonuje również Niderlandzkie Stowarzyszenie Ekspertyz Lekarskich (NVMSR). Wykazy biegłych sporządza się w podziale na specjalizacje. Rejestry biegłych prowadzi się w różny sposób: LRGD i NVMSR są rejestrami prywatnymi, NRGD i NFI zarządza Ministerstwo Sprawiedliwości, a STAB jest organem niezależnym działającym wyłącznie na rzecz władzy sądowniczej. W Niderlandach sądy i rejestry działają całkowicie odrębnie – żaden sąd nie prowadzi rejestrów ani nie odpowiada za jakość pracy wyszczególnionych w rejestrze biegłych. Sądy polegają na mechanizmach zapewniania jakości przez organy, które prowadzą rejestry. Sędziowie uczestniczą jednak w procesie dopuszczania biegłych lub ich akredytacji w ramach rejestrów LRGD i NRGD.

Linki:

- [Krajowy rejestr biegłych sądowych](#)
- [Niderlandzki rejestr biegłych sądowych](#)
- [Biegli w zakresie prawa ochrony środowiska i planowania przestrzennego](#)
- [Niderlandzkie Stowarzyszenie Ekspertyz Lekarskich](#)

Rejestry NRGD/LRGD, NVMSR i strona internetowa STAB są dostępne publicznie. Istnieją narzędzia wyszukiwania, ale strony postępowania nie mogą korzystać z usług biegłych STAB, ponieważ są oni wyznaczani wyłącznie w celu doradzania sędziom, a wyznaczanie ich przez strony postępowania stawiałoby pod znakiem zapytania niezawisłość sędziów. Ogół społeczeństwa: zob. strona [„Znajdź biegłego”](#). Narzędzie to umożliwi wyszukiwanie wyłącznie biegłych figurujących w rejestrze LRGD. Biegłych można wybrać według specjalizacji. Wszyscy biegli pracujący w STAB figurują również w rejestrze LRGD.

Aby zostać biegłym sądowym, członek NVMSR musi odbyć szkolenie i pomyślnie złożyć egzamin.

Aby zarejestrować się w NRGD, biegły musi przejść procedurę akredytacyjną, która obejmuje zarówno dziedzinę, w której jest wiarygodnym ekspertem, jak również – w kontekście roli biegłego sądowego – umiejętności wymagane do właściwego pełnienia roli biegłego w postępowaniu. LRGD opiera się na certyfikacji norm zawodowych, które określają samorzady zawodowe i stowarzyszenia (branżowe) regulujące określony zawód, a także na kształceniu w zakresie roli biegłego i systemie kształcenia ustawicznego.

STAB zatrudnia biegłych w oparciu o bardzo restrykcyjne normy i stosuje wymagający system kształcenia ustawicznego. Normą w STAB jest wzajemna ocena opinii biegłych.

Biegli nie mają obowiązku składać przyrzeczenia. Biegłych można wykreślić z rejestrów na podstawie formalnych skarg na nieprzestrzeganie przez nich zasad postępowania, które stosuje się w poszczególnych sądach i które w dużej mierze są do siebie zbliżone.

Rejestry są aktualizowane przez zarządzające nimi organy administracji.

II. Kwalifikacje biegłego

Biegli LRGD muszą należeć do samorządu zawodowego, aby móc posługiwać się tytułem biegłego. Samorząd zawodowy określa zatem kryteria profesjonalnego świadczenia usług i wymogi w zakresie kształcenia. NRGD również wymaga od biegłych, którzy chcą znaleźć się w rejestrze, spełnienia wysokich norm kształcenia. Biegli często należą do samorządów zawodowych, ale w niektórych niszowych dziedzinach takie samorzady nie funkcjonują, w związku z czym przynależność do tego rodzaju organów nie jest ściśle wymagana. W STAB, LRGD i najprawdopodobniej również w NRGD wymagane jest kształcenie ustawiczne w formie ustawicznego doskonalenia zawodowego. Przykładowo w STAB przeznaczają się na to 15% czasu, a w LRGD wymaga się, aby na ten cel przeznaczyć co najmniej 6 godzin rocznie. Często samorzady zawodowe akredytują instytucje kształcenia. Muszą udowodnić, że przeprowadziły proces kształcenia, np. poprzez przedstawienie wykazów rejestracji na stronie internetowej przez uczestników kształcenia. Kształcenie obejmuje dwa aspekty: umiejętności niezbędne w kontekście postępowania sądowego oraz wiedzę fachową z konkretnej dziedziny.

III. Wynagrodzenie biegłego

W postępowaniu karnym i administracyjnym wynagrodzenie biegłego pokrywa Skarb Państwa. Obowiązuje system stałych stawek, a biegły oblicza należne wynagrodzenie z góry. W STAB sytuacja jest inna – w tym przypadku wynagrodzenie pokrywa Ministerstwo Środowiska. W postępowaniu cywilnym wynagrodzenie biegłego pokrywają strony.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegłych pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Przepisy nie nakładają na biegłych obowiązku posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej;

takiego obowiązku nie może nałożyć również sędzia wyznaczający biegłego. Biegłych może ubezpieczyć przedsiębiorstwo, dla którego pracują. Niezależni biegli ubezpieczają się dobrowolnie, ale niektóre samorządy zawodowe wymagają wykupienia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Najważniejszymi przepisami mającymi zastosowanie w kwestiach związanych z biegłymi sądowymi w Niderlandach są art. 194 kodeksu postępowania cywilnego i art. 8.47 Awb, kodeks administracyjny oraz ustawa o biegłych sądowych w prawie karnym.

Powyższe przepisy stanowią ogólne ramy. Szczegółowe wytyczne dotyczące biegłych sądowych znajdują się w [zaleceniach praktycznych dla biegłych](#) w niderlandzkim postępowaniu cywilnym.

Ponadto istnieje oparty na podstawach prawnych kodeks postępowania dla biegłych w prawie karnym oraz kodeks postępowania dla biegłych sądowych wydany przez Wysoki Sąd Administracyjny. W przypadku większości form opinii biegłych obowiązują dodatkowe wymogi w zakresie jakości opinii lub kwalifikacji biegłych.

Tytuł zawodowy biegłego nie podlega ochronie prawnej.

1 Wyznaczenie biegłego

Biegły może zostać wyznaczony przez sąd oraz przez strony postępowania. Tryb wyznaczania biegłych w postępowaniu administracyjnym jest zbliżony do trybu obowiązującego w postępowaniu cywilnym, z tą różnicą, że w postępowaniu administracyjnym koszty ponosi państwo, a w postępowaniu cywilnym – strony postępowania. W każdym przypadku biegły wyznaczony przed sąd ma obowiązek udzielić odpowiedzi na pytania zadane przez sąd (ewentualnie po konsultacji ze stronami). W postępowaniach przed sądem karnym biegłego może wyznaczyć prokurator lub sędzia w toku postępowania przygotowawczego. W tym celu korzysta się z rejestru ustawowego, w przypadku którego biegły musi spełnić bardziej rygorystyczne wymogi niż w przypadku postępowania cywilnego i administracyjnego. Na wszystkich biegłych wyznaczanych przez sąd spoczywa zobowiązanie prawne do zgłaszania wszelkich przypadków konfliktu interesów.

1. a) Wyznaczenie przez sąd

Sąd cywilny dysponuje swobodą uznania w kwestii wyznaczenia biegłego z urzędu albo na wyraźny wniosek strony postępowania w przypadku braku możliwości ustalenia istotnych okoliczności faktycznych w inny sposób. W takim przypadku rozprawę odracza się do dnia sporządzenia opinii biegłego. Sąd zasadniczo może wyznaczyć na biegłego dowolną osobę, którą uznaje za odpowiednią do pełnienia tej funkcji. W praktyce jednak wszystkie sądy najczęściej wyznaczają biegłego figurującego w odpowiednim rejestrze. Biegły jest zobowiązany poinformować sąd o wszelkich przypadkach konfliktu interesów. Biegli wyznaczeni przez sąd mają dostęp do akt sprawy. W postępowaniu cywilnym obowiązują dodatkowe rygorystyczne zasady mające zastosowanie do dodatkowych biegłych, z którymi konsultuje się wyznaczony biegły w trakcie sprawowania swojej funkcji – w takim przypadku strony postępowania należy z wyprzedzeniem poinformować o tożsamości takich dodatkowych osób i o pytaniach, które zostaną im zadane.

1. b) Wyznaczenie przez strony

Jeżeli strony wyznaczają biegłego, robią to zwykle na początku postępowania w celu zgromadzenia dowodów w sprawie. Sąd może uwzględnić opinie biegłych, orzekając w sprawie. Na każdym etapie postępowania sędzia może wyznaczyć biegłego na wniosek stron. Biegli mają obowiązek działać zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami i kodeksem postępowania dla biegłych wyznaczanych przez sąd.

Obie strony mogą wnieść o wyznaczenie konkretnego biegłego i wówczas nie mają zastosowania żadne przepisy szczególne. Sędzia może postanowić o wyznaczeniu jednego biegłego dla obu stron, ale nie jest to powszechna praktyka.

2. Postępowanie

2. a) Postępowanie cywilne

Sąd monitoruje postępy czynności podejmowanych przez biegłego wyłącznie pod względem harmonogramu prac. Nie kontroluje się jakości pracy biegłego ani nie komentuje się tej jakości w wyroku. STAB otrzymuje regularne informacje zwrotne od sądów na temat pracy biegłych, jednak biegli z tej instytucji rzadko są wyznaczani w postępowaniu cywilnym.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego, składając stosowne oświadczenie lub przedstawiając opinię przeciwną. Sądy nie są związane treścią opinii biegłych, ale zwykle uwzględniają opinię wyznaczonego przez siebie biegłego. Biegli wyznaczeni przez

strony mają zwykle mniejszy wpływ na wyrok niż biegli wyznaczeni przez sąd. Nie przewidziano żadnej procedury, w ramach której biegli mogliby spotkać się przed rozprawą lub zostać przesłuchani przez stronę przeciwną w celu uszczegółowienia zakresu opinii i przedstawienia różnic sądowi.

Biegli mogą kontaktować się ze stronami w toku postępowania, ale wyłącznie wtedy, gdy jest to konieczne do ustalenia faktów, i wyłącznie w obecności wszystkich stron postępowania. Biegły przeprowadza spotkania w obecności wszystkich stron, aby uzyskać od nich uwagi, chyba że uniemożliwiają to normy zawodowe, takie jak normy mające zastosowanie np. w kwestiach medycznych.

1. Opinia biegłego

W Niderlandach wprowadzono modelowe ramy opinii biegłego. Biegli mają obowiązek przedstawić wstępną opinię, a strony mają prawo przedstawić uwagi. Zarówno we wstępnej opinii, jak i w ostatecznej opinii biegły musi odnieść się do argumentów stron. Sporządzając opinię, biegły nie musi stosować się do żadnych innych szczegółowych wymogów. Na polecenie sądu biegły przedstawia dodatkową opinię, np. w przypadku dodatkowych pytań. Opinię zwykle sporządza się na piśmie, ale może być również przedstawiona ustnie na rozprawie sądowej.

2. Rozprawa sądowa

Sąd nakazuje biegłemu stawienie się na rozprawie wyłącznie w wyjątkowych przypadkach, na wniosek stron lub z urzędu. Przesłuchanie przez stronę przeciwną nie jest powszechnie stosowaną praktyką.

2. b) Inne postępowania

Różnice między postępowaniem cywilnym a innymi postępowaniami nie są znaczne.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Znajdź biegłego - Austria

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Austrii biegłych rejestruje się według specjalizacji. Rejestry biegłych prowadzą sądy krajowe pierwszej instancji (*Landesgerichte*).

Rejestry są dostępne publicznie i można je znaleźć [pod tym adresem](#).

Biegły musi wystąpić z wnioskiem o wpisanie do rejestru i złożyć egzamin.

II. Kwalifikacje biegłego

Biegły, który złożył wniosek o wpis do rejestru i chce zostać wyznaczony przez sąd, musi udowodnić, że ma doświadczenie zawodowe w swojej dziedzinie specjalizacji. Ponadto biegły musi mieć rozległą wiedzę na temat najważniejszych przepisów austriackiego prawa procesowego, wiedzieć, jak sporządzić opinię biegłego, oraz przedstawić dowód na co najmniej pięcioletnie doświadczenie zawodowe w okresie poprzedzającym bezpośrednio wpis do rejestru, jeżeli uzyskał tytuł magistra, albo dziesięcioletnie doświadczenie zawodowe, jeżeli nie uzyskał tytułu magistra. Ponadto musi mieć pełną zdolność do czynności prawnych i być godnym zaufania. Aby być godnym zaufania, biegły musi cieszyć się nieposzlakowaną opinią oraz postępować w sposób gwarantujący bezstronność i wysoką jakość pracy.

Wniosek o wpis do rejestru biegłych „przysięgłych” (zgodnie z terminologią EEEI – *acknowledged experts*) należy złożyć do prezesa sądu krajowego pierwszej instancji właściwego dla miejsca stałego pobytu wnioskodawcy lub miejsca prowadzenia przez niego działalności.

W toku procedury wpisu do rejestru prezes odpowiedzialny za dokonanie wpisu nalicza opłatę za sporządzenie opinii biegłego dotyczącą tego, czy spełniono odpowiednie wymogi.

Przed wpisem do rejestru biegły ma obowiązek złożyć przyrzeczenie.

Jeżeli biegły spełnia wszystkie wyszczególnione powyżej wymogi, prezes odpowiedzialny za wpis do rejestru mianuje go na okres pięciu lat. Biegły musi występować z ponownym wnioskiem o wpis do rejestru. Jeżeli w dalszym ciągu spełnia wszystkie wymogi, zostanie mianowany ponownie (ale nie musi ponownie przystępować do egzaminu).

Biegłego można wykreślić z rejestru w następujących przypadkach: na jego wniosek, jeżeli przestał spełniać wymogi lub jeżeli postanowi tak właściwy organ. Decyzja o odmowie ponownego wpisu biegłego do rejestru musi zawierać uzasadnienie i może zostać zaskarżona.

Austriackie Stowarzyszenie Biegłych Przysięgłych opublikowało [📄 kodeks etyki biegłego](#).

III. Wynagrodzenie biegłego

III.1. Informacje ogólne

Wynagrodzenie biegłego reguluje [📄 austriacka ustawa o prawie do pobierania opłat](#) (Gebührenanspruchsgesetz, 1975). Ustawa ta zawiera przepisy ogólne mające zastosowanie do biegłych. Ponadto przewidziano w niej szczególny system wynagrodzeń dla lekarzy medycyny, antropologów, lekarzy stomatologów, lekarzy weterynarii, biegłych w zakresie analizy chemicznej i biegłych w zakresie pojazdów silnikowych.

III.2. Opłaty

Opłata za sporządzenie opinii biegłego zależy zwykle od jej złożoności. W postępowaniu karnym i w postępowaniu przed sądem rodzinnym obowiązuje szczególny system wynagrodzeń, który ma zastosowanie do niektórych biegłych (zob. pkt II.1 powyżej).

III.3. Płatność

Biegły wystawia fakturę za swoje usługi i przedkłada ją sądowi w ciągu 14 dni od dnia sporządzenia opinii. Zasadniczo opłatę uiszcza się przelewem bankowym.

III.3.1. Postępowanie cywilne

W postępowaniu cywilnym sąd zasadniczo nakazuje obu stronom postępowania wniesienie do sądu opłaty z góry (*Kostenvorschuss*), zanim biegły rozpocznie pracę nad sporządzaniem opinii. Kwota opłaty z góry zależy od złożoności sprawy i zakresu opinii, którą ma sporządzić biegły. Wysokość wynagrodzenia oblicza się zasadniczo na podstawie liczby godzin spędzonych przez biegłego nad sprawą pomnożonych przez stawkę godzinową, które powiększa się następnie o poniesione wydatki i stawkę VAT. Sędzia – na podstawie swojego doświadczenia – określa kwotę, którą muszą wpłacić strony tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego. Jeżeli wpłacona kwota jest niewystarczająca, sąd może nakazać dokonanie dodatkowej płatności zaliczkowej.

III.3.2. Postępowanie karne

W postępowaniu karnym wynagrodzenie biegłego pokrywa Skarb Państwa.

III.3.3 Postępowanie przed sądem rodzinnym

W postępowaniu przed sądem rodzinnym wynagrodzenie biegłego pokrywa zwykle Skarb Państwa.

III.4. Pomoc prawna

Zasadniczo pomoc prawna przysługuje osobom, które z uwagi na swoją sytuację finansową częściowo lub zupełnie nie są w stanie pokryć kosztów postępowania, w tym kosztów opinii biegłego. Osoby, którym przyznano pomoc prawną i których sytuacja finansowa poprawiła się istotnie w ciągu trzech lat od zakończenia postępowania, mają obowiązek zwrócić pokrytą kwotę w całości lub w części. Należy pamiętać, że strona przegrywająca ma obowiązek w każdym przypadku pokryć koszty poniesione przez stronę wygrywającą.

III.5. Zwrot kosztów wynagrodzenia biegłego

Sąd orzeka o kosztach (i ich proporcjonalnym podziale) w wyroku. W związku z tym zasądzone koszty podlegają zaskarżeniu.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegłego pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Biegły ma obowiązek wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Na stronie internetowej [🔗 Austriackiego Stowarzyszenia Biegłych Przysięgłych](#) przedstawiono szczegółowe informacje na temat kosztów (przykładowe formularze) i warunki, które należy spełnić, aby zostać biegłym przysięgłym. Strona jest ogólnodostępna i zawiera dużo przydatnych informacji.

V.1. Podstawa prawna

Poniżej przedstawiono najważniejsze przepisy mające zastosowanie do biegłych sądowych w Austrii:

- § 351–367 [🔗 austriackiego kodeksu postępowania cywilnego](#) (Zivilprozessordnung, ZPO);
- § 31 [🔗 ustawy o postępowaniu nieprocesowym](#) (Außerstreitgesetz);
- § 52–53a [🔗 austriackiego kodeksu postępowania administracyjnego](#) (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz 1991);
- § 104, 112, 125–128 [🔗 austriackiego kodeksu postępowania karnego](#) (Strafprozessordnung 1975).

V.2. Wyznaczenie biegłego

Biegły może zostać wyznaczony przez sąd, ale nie przez strony postępowania. Tryb wyznaczania biegłych w postępowaniu administracyjnym jest zbliżony do trybu obowiązującego w postępowaniu cywilnym. W postępowaniu przygotowawczym w sprawie karnej biegłego może wyznaczyć prokurator.

V.2.a. Wyznaczenie przez sąd

Sąd cywilny dysponuje swobodą uznania w kwestii wyznaczenia biegłego z urzędu albo na wyraźny wniosek strony postępowania w przypadku braku możliwości ustalenia istotnych okoliczności faktycznych w inny sposób. Jedynym czynnikiem ograniczającym możliwość skorzystania z tego uprawnienia jest zasada kontrydiktoryjności. Sąd może wyznaczyć dowolną osobę, którą uzna za odpowiednią do pełnienia funkcji biegłego. Biegły jest zobowiązany poinformować sąd o wszelkich przypadkach konfliktu interesów; ponadto biegli wyznaczeni przez sąd mają dostęp do potrzebnych im dokumentów znajdujących się w aktach sprawy.

V.2.b. Wyznaczenie przez strony

W Austrii strony mogą wyznaczyć prywatnego biegłego. Na opinię biegłego muszą powołać się i muszą ją przedłożyć strony – w przeciwnym razie sąd odrzuci ją jako niedopuszczalną. Jeżeli wymogi te są spełnione, sąd dokonuje swobodnej oceny opinii biegłego. Taką opinię uznaje się za dowód w sprawie, ale nie podważa ona opinii biegłego wyznaczonego przez sąd. Jest ona raczej powiązana z przesłankami prawnymi leżącymi u podstaw argumentów strony postępowania.

Sąd podejmuje decyzję w kwestii tego, czy oprze tok rozumowania przedstawiony w wydanym wyroku na opinii biegłego wyznaczonego przez stronę.

V.3. Procedura

Biegli wyznaczeni przez sąd mogą być przesłuchiwani przez prawników stron.

V.3.a. Opinia biegłego

W toku prowadzonego w Austrii postępowania, w którym korzysta się z usług biegłego, wydanie wstępnej opinii biegłego nie jest wymagane. Zasadnicza opinia biegłego może zostać przedstawiona w formie pisemnej lub ustnej. Biegły nie jest zobowiązany do sporządzenia swojej opinii w ściśle określony sposób.

Jeżeli sąd uzna opinię za niekompletną lub stwierdzi, że biegły dopuścił się nieusprawiedliwionego uchybienia przy jej wydawaniu, może nakazać sporządzenie nowej lub dodatkowej opinii z urzędu lub na wniosek stron. Sąd może również nakazać biegłemu pokrycie opłat sądowych z uwagi na dopuszczenie się przez niego nieusprawiedliwionego uchybienia.

Opinia biegłego może zostać podważona w oparciu o oświadczenia stron i przedstawione przez nie opinie przeciwne.

W toku postępowania cywilnego strony są silnie zaangażowane w czynności podejmowane przez biegłego. Strony mają obowiązek współpracować z biegłym i udostępniać dokumenty na każde jego żądanie. Strony mogą zadawać biegłemu bezpośrednie pytania w toku postępowania kontradyktoryjnego i zwracać się do biegłego o odniesienie się do ich uwag.

V.3.b. Rozprawa sądowa

Sąd nakazuje biegłemu stawienie się na rozprawie wyłącznie w wyjątkowych przypadkach.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EESI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 09/09/2020

Znajdź biegłego - Rumunia

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Rumunii wykazy biegłych sporządza się w podziale na specjalizacje. Rejestry biegłych, udostępniane sądom przez Ministerstwo Sprawiedliwości, prowadzą sądy cywilne lub sądy karne. Wykazy te można znaleźć [tutaj](#).

Biegli uzyskują kwalifikacje i są wpisywani do rejestru po złożeniu egzaminu, który organizuje Ministerstwo Sprawiedliwości.

Aby uzyskać status biegłego sądowego, kandydat musi spełniać następujące warunki:

- być obywatelem Rumunii, jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Konfederacji Szwajcarskiej;
- znać język rumuński;
- mieć pełną zdolność do czynności prawnych;
- mieć potwierdzone dyplomem wyższe wykształcenie w dziedzinie, w której przystępuje do egzaminu biegłego;
- mieć co najmniej trzy lata doświadczenia w tej dziedzinie;
- jego stan zdrowia musi pozwalać na pełnienie funkcji biegłego;
- nie być karany i cieszyć się nieposzlakowaną opinią zawodową i społeczną;
- pomyślnie złożyć egzamin zorganizowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Obywatele innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego i obywatele Rumunii, którzy uzyskali niezbędne kwalifikacje zawodowe w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, mogą uzyskać status biegłego w Rumunii na tych samych warunkach co obywatele Rumunii.

Biegły może zostać wykreślony z rejestru na własny wniosek, jeżeli nie spełnia już powyższych wymogów lub jeżeli właściwy organ podejmie taką decyzję.

II. Kwalifikacje biegłego

Aby móc posługiwać się tytułem biegłego, trzeba być członkiem samorządu zawodowego.

III. Wynagrodzenie biegłego

1. Postępowanie cywilne

W postanowieniu o wyznaczeniu biegłego sąd określa wynagrodzenie biegłego i – w stosownych przypadkach – wysokość zaliczki na poczet kosztów podróży. Sąd może poprosić biegłego o przedstawienie na piśmie szacunkowych kosztów sporządzenia opinii we wskazanym terminie.

Strona, której sąd nakazał pokrycie wynagrodzenia biegłego, przedkłada w sekretariacie sądu dowód wpłaty w ciągu pięciu dni od dnia wyznaczenia biegłego lub w terminie wskazanym przez sąd. Sąd może podnieść wysokość wynagrodzenia, zanim biegły przedłoży opinię.

2. Postępowanie karne

Biegły ma prawo do wynagrodzenia za sporządzenie opinii. Wysokość wynagrodzenia określa prokurator lub sąd, uwzględniając charakter i złożoność sprawy oraz wydatki poniesione przez biegłego.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegłego pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Biegły ma obowiązek wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

Biegły sądowy, który dopuścił się zaniedbań, sprawując swoją funkcję, podlega – w zależności od powagi wykroczenia – następującym karom dyscyplinarnym, które nakłada główny biegły sądowy:

- nagana na piśmie;
- zawieszenie prawa do pełnienia funkcji biegłego sądowego na okres od 3 miesięcy do jednego roku;
- pozbawienie statusu biegłego sądowego.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Najważniejszymi przepisami mającymi zastosowanie w kwestiach związanych z biegłymi sądowymi w Rumunii są art. 330–331 rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego. Zastosowanie mają również art. 172–191 rumuńskiego kodeksu postępowania karnego.

Wykazy biegłych sporządza się stosownie do ich specjalizacji. Rejestry biegłych są dostępne publicznie i publikowane na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Aby zostać wpisanym do rejestru, biegły musi złożyć stosowny wniosek.

1. Wyznaczenie biegłego

W rumuńskim **prawie cywilnym** przewidziano możliwość wyznaczenia jednego biegłego lub trzech biegłych. Biegły może zostać wyznaczony przez sąd oraz przez strony postępowania. Strony mogą uzgodnić wyznaczenie konkretnego biegłego. Jeżeli nie osiągną porozumienia, biegłego wyznacza losowo sąd na rozprawie na podstawie wykazu sporządzonego i przekazanego przez Biuro Biegłych Sądowych.

W rumuńskim **prawie karnym** przewidziano możliwość wyznaczenia wyłącznie jednego biegłego. Biegłego może wyznaczyć sąd w toku postępowania sądowego lub prokurator w toku postępowania przygotowawczego. Zasadniczo prokurator lub sąd wyznacza jednego biegłego. Większą liczbę biegłych można wyznaczyć wyłącznie wtedy, gdy wymagana jest wiedza interdyscyplinarna.

W tym celu korzysta się z tego samego rejestru co w postępowaniu cywilnym. Zarówno w postępowaniu karnym, jak i w postępowaniu cywilnym biegłych obowiązują takie same wymogi.

a) Wyznaczenie przez sąd

Sąd cywilny lub karny ma prawo wyznaczyć biegłego z urzędu albo na wyraźny wniosek strony postępowania, jeżeli istotne okoliczności faktyczne można ustalić wyłącznie z pomocą specjalisty. Wówczas biegły odpowiada w określonym terminie na pytania zadane przez sąd lub prokuratora. Biegły jest zobowiązany poinformować sąd o wszelkich przypadkach konfliktu interesów; ponadto biegli wyznaczeni przez sąd mają dostęp do akt sprawy.

b) Wyznaczenie przez strony

W Rumunii wyróżnia się wiele rodzajów biegłych wyznaczanych przez strony:

- upoważnieni niezależni biegli wyznaczeni na wniosek stron lub na wniosek oskarżonego (art. 172 ust. 8 kodeksu postępowania karnego);

- biegli państwowi pracujący w laboratoriach lub specjalistycznych instytucjach;
- upoważnieni niezależni biegli krajowi;
- biegli z zagranicy (art. 172 ust. 8 kodeksu postępowania karnego).

Jeżeli żaden upoważniony biegły nie jest dostępny, sąd może zwrócić się o wydanie opinii do osób lub specjalistów w określonej dziedzinie (art. 330 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego), którzy stają się tym samym biegłymi pozasądowymi i biegłymi występującymi w charakterze świadków. Biegli wyznaczeni przez strony kontrolują działania podejmowane przez biegłego wyznaczonego przez sąd. Strony nie mogą wyznaczyć biegłego, jeżeli sąd sam nie wyznaczył biegłego (art. 173 ust. 4 kodeksu postępowania karnego). Biegli występujący w charakterze świadków to przesłuchiwanymi przez sąd świadkowie dysponujący szczególną wiedzą naukową lub techniczną.

Biegli mają prawo odmówić wydania opinii z tych samych przyczyn, dla których świadkowie mogą odmówić składania zeznań.

2. Postępowania

a) Postępowanie cywilne

Sąd nie jest związany opinią biegłego. Jedynym obowiązkiem biegłego jest wydanie opinii. Zasadniczo biegli mogą kontaktować się ze stronami w toku postępowania, ale biegli wyznaczeni przez sąd muszą uzyskać w tym celu zgodę sądu.

(i) Opinia biegłego

W toku prowadzonego w Rumunii postępowania, w którym korzysta się z usług biegłego, wydanie wstępnej opinii biegłego nie jest wymagane. Zasadnicza opinia biegłego może zostać wydana wyłącznie w formie pisemnej. Biegły musi sporządzić swoją opinię w ściśle określony sposób.

Jeżeli konieczne jest wyjaśnienie opinii biegłego lub jej uzupełnienie lub jeżeli opinie różnych biegłych są sprzeczne, sąd może z urzędu lub na wniosek stron zwrócić się do biegłych o wyjaśnienie lub uzupełnienie ich opinii.

Z uzasadnionych przyczyn sąd może nakazać sporządzenie dodatkowej opinii biegłego na wniosek stron lub z urzędu. Taką opinię sporządza inny biegły niż w przypadku pierwotnej opinii. Sąd może swobodnie postanowić, na której opinii oprze tok rozumowania przedstawiony w wydanym wyroku.

(ii) Rozprawa sądowa

W toku postępowania przygotowawczego lub procesu karnego biegłego może przesłuchać sędzia śledczy lub sąd na wniosek prokuratura, stron lub z urzędu, jeżeli niezbędne jest przesłuchanie biegłego w celu wyjaśnienia przedstawionych przez niego ustaleń lub wniosków.

W postępowaniu cywilnym biegły – jeżeli może bez przygotowania przedstawić swoją opinię – zostaje przesłuchany na rozprawie na takich samych warunkach jak świadkowie, a jego opinia jest zapisywana w wyroku.

b) Postępowanie karne

Jeżeli prokurator lub sędzia uzna opinię biegłego za niekompletną, a stwierdzonych braków nie można uzupełnić w drodze przesłuchania biegłego, sąd – z urzędu lub na wniosek stron – nakazuje temu samemu biegłemu sporządzenie dodatkowej opinii. Jeżeli nie można wyznaczyć tego samego biegłego, sąd zleca sporządzenie dodatkowej opinii innemu biegłemu.

Prokurator lub sąd zleca sporządzenie nowej opinii, jeżeli wnioski płynące z opinii biegłego są niejasne lub wzajemnie sprzeczne i jeżeli uchybień tych nie można wyeliminować w drodze przesłuchania biegłego.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 22/09/2020

I. Wykazy i rejestry biegłych

Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Słowenii prowadzi rejestr biegłych.

Rejestr jest publicznie dostępny i można go znaleźć [tutaj](#).

Przepisy słoweńskie nie zawierają definicji biegłego występującego w charakterze świadka. Rozróżnia się jednak biegłych występujących w charakterze świadków, biegłych i biegłych prawników.

Rejestr nie obejmuje wszystkich biegłych, lecz wyłącznie biegłych sądowych. Rejestr składa się z 50 głównych grup biegłych, przy czym figuruje w nim łącznie około 1000 biegłych.

II. Kwalifikacje biegłego

Zgodnie z art. 16 słoweńskiej ustawy o biegłych sądowych, certyfikowanych rzeczoznawcach i tłumaczach sądowych biegły, który wnosi o wpisanie do rejestru, musi spełniać m.in. następujące kryteria:

- posiadanie obywatelstwa Republiki Słowenii, państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz czynna znajomość języka słoweńskiego w stopniu biegłym;
- brak prawomocnego skazania przez sąd za popełnione umyślnie przestępstwo ścigane z urzędu, które spowodowałoby, że byłby on niezdolny moralnie do wydawania opinii w charakterze biegłego sądowego, ponieważ nie mógłby bezstronnie ani profesjonalnie pełnić swojej funkcji, a jego wyznaczenie na biegłego godziłoby w powagę sądu;
- wyższe wykształcenie zdobyte przed wprowadzeniem procesu bolońskiego lub ukończenie studiów drugiego stopnia w ramach procesu bolońskiego oraz wiedza zawodowa, umiejętności praktyczne i doświadczenie odpowiednie do wykonywania określonej pracy specjalistycznej;
- co najmniej sześć lat doświadczenia w dziedzinie, w której ma zamiar występować jako biegły;
- nieprowadzenie działalności uniemożliwiającej pełnienie funkcji biegłego sądowego.

Osoba, która chce zostać wyznaczona na biegłego sądowego, składa do Ministerstwa Sprawiedliwości wnioski o wyznaczenie na biegłego sądowego na określonym formularzu w ramach otwartego konkursu. Aby określić stan wiedzy fachowej oraz umiejętności praktycznych i doświadczenia kandydata, ministerstwo poddaje go specjalnemu testowi biegłości. Następnie ministerstwo wydaje decyzję, a biegły składa przysiężenie.

Biegły nie musi zobowiązywać się do przestrzegania kodeksu postępowania ani kodeksu etycznego, aby zostać wpisanym do rejestru.

Przewidziano określone wymogi w zakresie ustawicznego doskonalenia zawodowego. Biegli sądowi mają obowiązek stale aktualizować swoją wiedzę i znajomość metod stosowanych w ich zawodach lub uczestniczyć w konsultacjach i szkoleniach zawodowych, które organizuje właściwy organ państwowy, upoważniona organizacja, stowarzyszenie zawodowe lub inna instytucja branżowa. Po upływie pięciu lat od dnia wyznaczenia i po upływie każdego kolejnego pięcioletniego okresu każdy biegły sądowy ma obowiązek przedłożyć Radzie Biegłych, która weryfikuje jego biegłość, dowody potwierdzające, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat przeszedł stosowne szkolenie zawodowe.

Ogólne wykształcenie w zawodzie biegłego obejmuje podstawową wiedzę z zakresu organizacji konstytucyjnej Republiki Słowenii, organizacji i funkcjonowania systemu sądownictwa, postępowań sądowych, reguł dowodowych, przepisów prawnych dotyczących praw i obowiązków biegłych sądowych, rzeczoznawców sądowych lub tłumaczy sądowych, prawa i instytucji Unii Europejskiej oraz innych kwestii związanych z pracą biegłych sądowych, rzeczoznawców sądowych lub tłumaczy sądowych.

Szczególne wykształcenie w tym zawodzie obejmuje szczególną wiedzę fachową w poszczególnych dziedzinach i poddziedzinach pracy biegłego.

Biegli nie mają obowiązku przynależać do stowarzyszeń zawodowych, aby uzyskać wpis do rejestru.

Minister może na stałe wykreślić biegłego z rejestru w następujących przypadkach:

- jeżeli biegłemu trwale odebrano prawo do wykonywania zawodu wskutek postępowania dyscyplinarnego;
- jeżeli biegły przedstawił pisemne oświadczenie, w którym poinformował o zrzeczeniu się obowiązku wydawania opinii w charakterze biegłego sądowego;
- jeżeli biegłego zwolniono z pełnionej funkcji;

- jeżeli biegłego oskarżono o popełnienie ściganego z urzędu przestępstwa zagrożonego karą ponad dwóch lat pozbawienia wolności – wówczas Ministerstwo wykreśla biegłego z publicznej części katalogu w terminie maksymalnie trzech dni od powzięcia wiadomości o wystąpieniu przedmiotowego faktu prawnego. Ponowne wpisanie do publicznej części katalogu następuje po ustaniu przesłanek wykreślenia.

III. Wynagrodzenie biegłego

Wynagrodzenie biegłego sądowego uregulowano w przepisach. Wysokość wynagrodzenia zależy m.in. od liczby stron akt sądowych, czasu poświęconego na przeprowadzenie odpowiednich czynności i przygotowanie do wystąpienia na rozprawie, ewentualnej konieczności zgromadzenia i przeanalizowania dodatkowych dokumentów, ewentualnej konieczności przeprowadzenia odpowiednich czynności oraz złożoności sprawy. Poza wynagrodzeniem biegłemu przysługuje zwrot poniesionych kosztów i wydatków.

Strony mogą uzyskać pomoc prawną na pokrycie wynagrodzenia biegłego zgodnie z ustalonymi stawkami.

Sąd wskazuje w orzeczeniu, na której ze stron spoczywa obowiązek pokrycia wynagrodzenia biegłego, lub nakłada ten obowiązek na obydwie strony.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Zakres odpowiedzialności biegłego nie podlega ograniczeniu z mocy prawa. W kontekście tym stosuje się przepisy ogólne. Biegli nie mają obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od ewentualnej odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Ustawa o biegłych sądowych, certyfikowanych rzeczoznawcach i tłumaczach sądowych niestety nie jest dostępna online w języku angielskim.

1. Wyznaczenie biegłego

1a. Wyznaczenie przez sąd

Sąd może wyznaczyć dowolną osobę, którą uzna za odpowiednią i kompetentną. W większości przypadków sąd wyznacza biegłego figurującego w oficjalnym rejestrze.

1b. Wyznaczenie przez strony

Strony mogą zakwestionować wyniki pracy biegłego wyznaczonego przez sąd, zatrudniając w tym celu biegłego na własny koszt.

2. Postępowania

A) Postępowanie cywilne

Strony mają obowiązek przekazać biegłemu szczegółowe informacje, polecenia i pytania. Biegły, jeżeli jest to konieczne do sporządzenia opinii, może się kontaktować ze stronami.

Sąd nie monitoruje postępów czynności podejmowanych przez biegłego. Każdy biegły ma jednak obowiązek poinformować sąd o tym, czy przewiduje, że skończy zleconą pracę w terminie. Jakość pracy biegłych nie podlega kontroli. Sądy nie są związane treścią opinii biegłych.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego, składając stosowne oświadczenie lub przedstawiając opinię przeciwną, zanim sędzia wyda orzeczenie w sprawie.

Jeżeli strona chce zadać dodatkowe pytania lub sąd potrzebuje dodatkowych informacji, sąd może zlecić sporządzenie dodatkowej opinii.

Sąd nie jest związany treścią opinii biegłego, ale zwykle uwzględnia ją, wydając orzeczenie w sprawie.

1. Opinia biegłego

Biegły wydaje opinię w formie pisemnej lub – na wniosek sądu – w formie ustnej.

W ostatecznej wersji opinii biegły jest zobowiązany odnieść się do argumentów stron. Nie przewidziano wzoru opinii biegłego ani żadnych innych wymogów szczególnych, których biegły musiałby przestrzegać, sporządzając opinię.

Ustawa o biegłych sądowych, certyfikowanych rzeczoznawcach i tłumaczach sądowych zawiera ogólne i szczegółowe wytyczne w zakresie sporządzania opinii biegłego, które zostaną opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Wytyczne te – które zatwierdza Rada Biegłych – zawierają jednolity zarys struktury opinii biegłego i wskazówki dotyczące sporządzania takiej opinii. W terminie dwóch lat od daty wejścia w życie wspomnianej ustawy (tj. do dnia 1 stycznia 2021 r.) przyjęte zostaną ogólne i szczegółowe wytyczne dotyczące obszarów i podobszarów specjalizacji biegłych sądowych, które zostaną następnie opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa.

2. Rozprawa sądowa

Biegły ma obowiązek stawić się na rozprawie na wezwanie sądu.

B) Inne postępowania

Inne postępowania są w dużej mierze zbliżone do postępowania cywilnego.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 22/09/2020

Znajdź biegłego - Szwecja

I. Wykazy i rejestry biegłych

W Szwecji nie prowadzi się rejestrów ani ewidencji biegłych i nie planuje się ich wprowadzenia.

II. Kwalifikacje biegłego

Nie dotyczy.

III. Wynagrodzenie biegłego

Informacje na ten temat nie są dostępne.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Informacje na ten temat nie są dostępne.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

1. Wyznaczenie biegłego

a) Wyznaczenie przez sąd

Sądy niezwykle rzadko wyznaczają biegłych z urzędu w postępowaniu sądowym.

b) Wyznaczenie przez strony

W Szwecji biegłych występujących w postępowaniu sądowym zatrudnia zwykle strona postępowania, co oznacza, że do biegłych mają zastosowanie te same zasady co do świadków (są to wówczas biegli występujący w charakterze świadków).

2. Postępowania

Szwedzka tradycja prawna opiera się na zasadzie swobody przeprowadzenia dowodu, co oznacza, że nie można odrzucić dowodów wyłącznie ze względów procesowych. W związku z tym wartość zeznań świadka-biegłego ocenia się na podstawie przedstawionych przez niego wniosków i opinii w każdym przypadku z osobna. Wartość dowodową opinii biegłego ocenia sąd, zaś

do stron należy ocena wiarygodności biegłego i jego zdolności do sporządzenia opinii (w drodze przesłuchania przez stronę wyznaczającą i przesłuchania przez stronę przeciwną).

Szwedzki kodeks postępowania sądowego i przewidziane w nim reguły dowodowe opierają się zasadniczo na zasadach bezpośredniości, koncentracji czynności procesowych i ustnego charakteru postępowania.

Zeznanie świadka ma największą wartość, gdy ograniczy się ryzyko błędnego zrozumienia jego zeznań, na co pozwala osobiste stawiennictwo świadka na rozprawie: wówczas sąd może łatwiej ocenić wiarygodność i rzetelność takiego zeznania. W niektórych przypadkach przepisy gwarantują również stronom postępowania prawo do przesłuchania świadków wyznaczonych przez stronę przeciwną (przy zachowaniu zasady równości stron).

Zgodnie z powyższymi zasadami dowody przeprowadza się praktycznie zawsze na rozprawie przed sądem. W związku z tym dowody z zeznań przeprowadza się bezpośrednio i ustnie przed sądem. Sąd zazwyczaj nie dopuszcza zeznań pisemnych /oświadczeń złożonych pod przysięgą/przesłuchań nagranych jako materiał wideo jako odpowiednika zeznań składanych osobiście (z wyjątkiem nagrań wideo zeznań małoletnich).

Od 2008 r. w większym zakresie dopuszcza się składanie zeznań poza rozprawą i przesłuchiwanie na rozprawie drogą telefoniczną i w formie wideokonferencji: powszechnie uznaje się, że wideokonferencja, która zwykle odbywa się w sali konferencyjnej sądu właściwego miejscowo dla świadka, jest równoważna z osobistym stawiennictwem przed sądem.

W praktyce zakazu dotyczącego oświadczeń złożonych pod przysięgą nie stosuje się do zaświadczeń lekarskich oraz do urzędników lub pracowników służby cywilnej: w każdym przypadku zależy to jednak od okoliczności sprawy i dostępnych dowodów.

Kwestie dotyczące biegłych sądowych podlegają szwedzkiemu kodeksowi postępowania sądowego, który jest dostępny pod adresem:

[☞ Szwedzki kodeks postępowania sądowego \(1942:740\)](#)

[☞ Szwedzki kodeks postępowania sądowego \(1998:000\)](#) (rozdział 40, s. 215, nieaktualizowany)

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez [☞ Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych \(EEEI\)](#).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 23/09/2020